
Risiko- og kapitalstyring Basel II - Pilar III 2012

SpareBank 1 Østfold Akershus

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING	3
1.1 KORT OM SPAREBANK1 ØSTFOLD AKERSHUS	3
2. VIKTIGE UTVIKLINGSTREKK	5
3. KAPITALDEKNING	6
3.1 KAPITALDEKNINGSREGELVERKET	6
3.1.1 Pilar 1- Minimumskrav til ansvarlig kapital	6
3.1.2 Pilar 2 – Vurdering av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging	7
3.1.3 Pilar 3 - Offentliggjøring av informasjon	7
3.2 ENDRINGER I RAMMEBETINGELSER	7
3.3 SOLIDITETSMÅL	12
3.4 BEREGNINGSMETODE FOR KAPITALDEKNING	12
3.5 KONSOLIDERING	13
4. RISIKO- OG KAPITALSTYRING I SPAREBANK 1 ØSTFOLD AKERSHUS	14
4.1 FORMÅL	14
4.2 KONTROLL- OG STYRINGSSTRUKTUR – ROLLER OG ANSVAR	14
4.3 ELEMENTER I RISIKO- OG KAPITALSTYRINGEN	15
5. INFORMASJON PER RISIKOGRUPPE	17
5.1 SENTRALE RISIKOGRUPPER	17
5.2 KREDITTRISIKO	18
5.2.1 Styring og kontroll	18
5.2.2 Porteføljeinformasjon	21
5.3 MOTPARTSRISIKO FOR DERIVATER	26
5.4 MARKEDSRISIKO	27
5.4.1 Styring og kontroll	27
5.4.2 Rammer, overvåkning og rapportering	28
5.4.3 Porteføljeinformasjon	28
5.5 OPERASJONELL RISIKO	29
5.5.1 Styring og kontroll	29
5.5.2 Minimumskrav til ansvarlig kapital	29
5.6 LIKVIDITETSRISIKO	30
5.6.1 Styring og kontroll	30
5.6.2 Porteføljeinformasjon	30
5.7 EIERRISIKO	32
5.8 FORRETNINGSRISIKO	32
5.9 OMDØMMERISIKO	32
5.10 STRATEGISK RISIKO	32
6. REGULATORISK KAPITALDEKNING (PILAR 1)	34
6.1 ANSVARLIG KAPITAL OG KJERNEKAPITAL	34
6.2 KAPITALKRAV	35
7. ØKONOMISK KAPITAL (PILAR 2)	36
7.1 BEREGNING AV KAPITALBEHOV	36
7.2 SAMMENLIGNING AV REGULATORISK OG ØKONOMISK KAPITALBEHOV	37

1. INNLEDNING

Kjernevirksomheten til banknæringen er å skape verdier gjennom å ta bevisst og akseptabel risiko. SpareBank 1 Østfold Akershus bruker betydelige ressurser på å videreutvikle risikostyringssystemer og prosesser i tråd med ledende praksis i Norge. Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 Østfold Akershus skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og skal samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning.

Konsernets informasjonsstrategi vektlegger en dialog med ulike interessegrupper der åpenhet, forutsigbarhet og gjennomsiktighet settes i fokus. Informasjonen skal være korrekt, relevant og tidsriktig om konsernets utvikling og resultater, og skal sørge for at konsernets ulike interessegrupper kan holde seg løpende orientert og skape tillit overfor investormarkedet.

Dette dokumentet gir en beskrivelse av risiko- og kapitalstyring i SpareBank 1 Østfold Akershus, og skal dekke krav til offentliggjøring av finansiell informasjon slik dette fremkommer i kapitalkravsforskriftens del IX.

Som hovedregel oppdateres dokumentet årlig, men dersom det skjer vesentlige endringer med betydning for vurderingen av konsernets finansielle stilling vil dokumentet oppdateres med ny informasjon. Periodisk informasjon om kapitaldekning og minimumskrav til ansvarlig kapital er tilgjengelig i konsernets kvartalsrapporter. Det henvises også for øvrig til SpareBank 1 Østfold Akershus hjemmeside www2.sparebank1.no/ostfold-akershus

1.1 Kort om SpareBank1 Østfold Akershus

Historikk

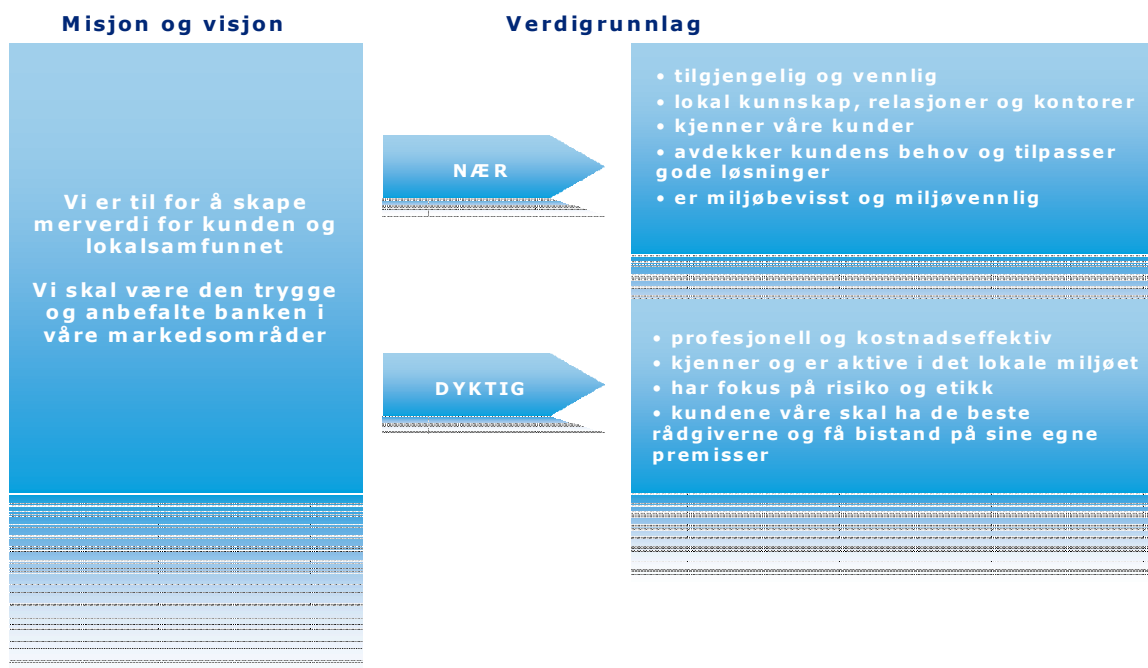
Banken har en lang og tradisjonsrik historie, med flere lokale konsolideringer. Fredrikshald Sparebank ble etablert i 1835, Skiftet navn til Halden Sparebank i 1971. Rygge Sparebank etablert 1857, Vaaler Sparebank etablert 1896, Soon Sparebank 1918 ble fusjonert i 1971 til Rygge-Vaaler Sparebank. 1.november 2011 fusjon mellom Halden Sparebank og Rygge-Vaaler Sparebank til SpareBank1 Østfold Akershus.

Misjon, visjon og verdier

SpareBank 1 Østfold Akershus sin misjon er: **"Vi er til for å skape merverdi for kunden og lokalsamfunnet"**.

Bankens visjon er: **"Vi skal være den trygge og anbefalte banken i våre markedsområder"**.

Verdiene **Nær og Dyktig** skal kjennetegne banken og kunder skal oppleve ”proaktiv rådgivning fra en som kjenner deg, når du trenger det”.

Forretningsområder

SpareBank 1 Østfold Akershus tilbyr et bredt spekter av produkter innen de fem forretningsområdene Finansiering, Betalingsformidling, Sparing, Forsikring og Eiendomsmedling. I alle forretningsområdene skal det tilbys et produktspekter som er konkurransedyktig i bredde, kvalitet og aktualitet. Virksomheten innen alle forretningsområdene skal være kjennetegnet ved god rådgivning og aktiv salgsoverorientering. Salg og rådgivning skal skje basert på høy kompetanse, høy kvalitet og etiske normer i tråd med tradisjonene i sparebanknæringen

Markedsområde

SpareBank1 Østfold Akershus geografiske markedsområde omfatter Østfold og søndre del av Akershus. Konsernet har totalt 13 kontorer plassert i Halden, Sarpsborg, Fredrikstad (2stk), Askim, Råde, Rygge (2 stk) Moss, Våler, Son, Vestby sentrum og Drøbak. Samtlige kontorer tilbyr alle bankens produkter.

Ressursforvaltning

Innenfor de satsningsområder som er beskrevet i forretningsideen, skal ressursene anvendes på den måten som gir best avkastning på anvendt kapital, til beste for eierne av egenkapitalbevis, kundene, ansatte og distriktet.

Virksomheten

Virksomheten er preget av bankens forretningside om å være lokalbank. Banken bygger på styrken ved å ha nærhet til kundene samt raske, effektive beslutningsprosesser. God lokalkunnskap og høy faglig kompetanse gjør virksomheten fleksibel og effektiv.

2. VIKTIGE UTVIKLINGSTREKK

Finansielle nøkkeltall konsernet for 2012

- Resultat før skatt: 187,6 mill kr (129,1 mill kr)
- Resultat etter skatt: 137,0 mill kr (108,8 mill kr)
- Kjernekapitaldekning: 14,54 % (14,25 %)
- Egenkapitalavkastning: 9,42 % (9,85 %)
- Resultat pr egenkapitalbevis hiå: kr 13,58 (kr 5,97)
- Foreslått utbytte: kr 4,10 (kr 2,00) per egenkapitalbevis
- Utlånsvekst inkludert overføring til SpareBank 1 Boligkreditt AS: 4,80 % (30,20 %)
- Innskuddsvekst: 4,40 % (41,04 %)
- Innskuddsdekning: 75,89 % (70,31 %)

Likviditetsrisikoen til banken er redusert gjennom spredning av innlånene på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider. Banken har en fornuftig forfallsprofil, men vil i 2013 søke å øke gjennomsnittlig gjenværende løpetid på den eksterne gjelden.

Innskudd fra kunder er konsernets viktigste finansieringskilde, og innskuddsdekningen målt som innskudd i prosent av brutto utlån i konsernet viser en økning fra 70,31 % til 75,89 % ved utgangen av 2012. Fremdeles er usikkerhet i finansmarkedene åpenbar og medfører at banken også i 2013 vil sitte med en høy likviditetsreserve.

Et viktig instrument for langsiktig innlån er overførsel av lån til Sparbank1 Boligkreditt. Banken har per 31.12.2012 overført lån til en verdi av 5 443 mill kr til SpareBank 1 Boligkreditt AS.

Kredittrisiko anses å være det vesentligste risikoområdet i konsernets virksomhet, og er under kontinuerlig overvåking. Det er styrets policy at konsernet SpareBank 1 Østfold Akershus skal ha en moderat kredittrisikoprofil. Overvåkingen av risikoen i porteføljen skjer bl.a. ved hjelp av bankens risiko-klassifiseringssystem hvor hver enkelt kunde, på bakgrunn av objektive kriterier, klassifiseres etter misligholdssannsynlighet og tapsgrad gitt mislighold (sikkerhet). Scorekortene er utarbeidet av Kompetansesenter for Kredittmodeller (KFK) som er eid av SpareBank1 -alliansen. Den samme klassifisering danner grunnlag for støtte i den enkelte kredittbeslutning. I tillegg har banken i løpet av de siste par årene gjennomført en betydelig oppgradering av kredittpolicy og -rutiner, som gir detaljerte retningslinjer for hvordan kredittvirksomheten i banken skal utøves.

Konsernets risikoprofil vurderes som moderat til lav. Soliditeten er god og konsernet står godt rustet til å møte nye utfordringer samt å innfri bankens langsiktige mål og strategier.

SpareBank1-alliansen

SpareBank1- alliansen er et bank- og produktsamarbeid. Alliansen er samlet sett en av de største tilbyderne av finansielle produkter og tjenester i det norske markedet. Bankene i SpareBank1-alliansen distribuerer SpareBank1 Gruppens produkter og samarbeider på sentrale områder som merkevare, arbeidsprosesser, kompetansebygging, IT-drift, systemutvikling og innkjøp. Alliansen har inngått strategiske samarbeidsavtaler med LO og LOs fagforbund.

SpareBank1-alliansen består av totalt 15 selvstendige banker samt SpareBank1 Gruppen AS med datterselskaper.

Et overordnet mål for SpareBank1-alliansen er å sikre den enkelte banks selvstendighet og regionale forankring gjennom sterk konkurranseevne, lønnsomhet og soliditet. Samtidig representerer SpareBank1-alliansen et konkurransemessig fullverdig bankalternativ på nasjonalt nivå. For å oppnå felles mål har bankene i alliansen etablert en nasjonal markedsprofil og utviklet en felles strategi for merkevarebygging og kommunikasjon. Den markedsstrategiske plattformen danner også basis for felles produkt- og konseptutvikling. Markedsinnsatsen i alliansen er i hovedsak rettet mot personmarkedet, små og mellomstore bedrifter og forbund tilknyttet LO.

3. KAPITALDEKNING

3.1 Kapitaldekningsregelverket

EU's direktiv for kapitaldekning ble innført i Norge fra 1. januar 2007. Regelverket bygger på en standard for kapitaldekningsberegninger hvor målet er å styrke stabiliteten i det finansielle systemet gjennom:

- Mer risikosensitivt kapitalkrav
- Bedre risikostyring og kontroll
- Tettere tilsyn
- Mer informasjon til markedet

Regelverket skal sørge for at det blir større samsvar mellom hvordan myndighetene setter krav til kapitaldekning i finansinstitusjonene og den metodikken institusjonene selv benytter for å beregne sitt kapitalbehov.

Kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

Pilar 1: Minimumskrav til ansvarlig kapital

Pilar 2: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Pilar 3: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

3.1.1 Pilar 1- Minimumskrav til ansvarlig kapital

Pilar 1 omhandler minstekravet til ansvarlig kapital for kredittrisiko, operasjonell risiko og markedsrisiko hvor minstekravet til kapitaldekning er fastsatt til 8 %. Kapitaldekningen fastsettes som forholdet mellom bankens samlede ansvarlig kapital og risikovektede eiendeler.

$$\frac{\text{Kjernekapital} + \text{tilleggskapital}}{\text{Kredittrisiko} + \text{Markedsrisiko} + \text{Operasjonell risiko}} > 8$$

Kapitaldekningsregelverket inneholder ulike metoder som bankene kan velge for å beregne kapitalkravet. De ulike metodene er vist i figuren nedenfor.:

Kredittrisiko	Markedsrisiko	Operasjonell risiko
Standard metoden	Standard metoden	Basis metoden
Grunnleggende IRM-metode ¹⁾	Interne målemetoder ¹⁾	Sjablongmetoden
Avansert IRB-metode ¹⁾		AMA-metoden ¹⁾

SpareBank1 Østfold Akershus beregner kapitalkravet etter standard metoden for kredittrisiko og markedsrisiko. Operasjonell risiko beregnes etter basis metoden.

¹⁾ Metodene krever godkjenning fra Finanstilsynet

3.1.2 Pilar 2 – Vurdering av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Pilar 2 stiller krav til bankenes kapitalvurderingsprosess (ICAAP) hvis formål er å sikre en strukturert og dokumentert prosess for vurdering av konsernets risikoprofil i den hensikt å skape sikkerhet for at konsernet har tilstrekkelig kapital til å dekke risikoen forbundet med virksomheten. I tillegg skal bankene ha en strategi for å opprettholde et tilstrekkelig kapitalnivå.

Bankens prosess omfatter morbanken, datterselskaper og eierposter i tilknyttede selskaper/felleskontrollerte virksomheter. Prosessen gjennomføres årlig basert på en vurdering av eksponering, kvaliteten i styring og kontroll og hvor risikoen kvantifiseres gjennom beregning av risikojustert kapital. Det benyttes så vel kvantitative metoder som kvalitative vurderinger ved fastsettelse av kapitalbehovet.

Finanstilsynet skal overvåke og evaluere bankenes interne vurdering av kapitalbehovet og tilhørende strategi, samt evnen til å overvåke og sikre overholdelse av myndighetenes kapitalkrav. Finanstilsynet har myndighet til å sette i verk passende tiltak om de ikke er tilfreds med resultatene av prosessen.

3.1.3 Pilar 3 - Offentliggjøring av informasjon

Formålet med pilar 3 er å supplere minimumskravene i pilar 1 og den tilsynsmessige oppfølging i pilar 2. Pilar 3 skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet å vurdere institusjonens risikoprofil og kapitalisering, samt styring og kontroll. Kravene til offentliggjøring blir spesielt viktig for de institusjonene som kan benytte egne systemer og metoder for å beregne kapitalkravet.

Informasjonskravene innebærer at alle institusjoner skal publisere informasjon om organisasjonsstruktur, risikostyringssystem, rapporteringskanaler samt hvordan risikostyringen er bygd opp og organisert. Videre er det gitt detaljerte krav til offentliggjøring av kapitalnivå og struktur samt risikoeksponeringer, der sistnevnte avhenger av hvilke beregningsmetoder som benyttes i pilar 1.

3.2 Endringer i rammebetingelser

Strengere krav til norske banker

Som en følge av erfaringer fra siste finanskrisen og kampen mot finansielle ubalanser har internasjonale og norske myndigheter allerede vedtatt nye reguleringer samt kommet med forslag til ytterligere regulering av bank- og finanssektoren.

Det er forslått strengere krav til nivå og kvalitet på bankens kapital og likviditetsbuffer. I Norge er det de seneste årene kommet detaljerte retningslinjer for utlån til boligformål.

Finanstilsynet fremla i mars 2013 høringsnotater som beskriver aktuelle tiltak knyttet til risikovekting av boliglån og bruk av OMF foretak. Som følge har Finansdepartementet kommet med forslag som er sendt ut på høring. Foreslåtte tiltak vil øke bankenes finansieringskostnader, noe som blant annet medfører økte utlånsrenter for norske husholdninger og bedriftskunder. Knapphet på kapital vil også kunne innebære at bankene vil redusere sin utlånsaktivitet i en periode. Nedenfor presenteres hovedtrekkene i foreslåtte tiltakene.

Innstramming i risikovekting av boliglån

Beregningsgrunnlaget for kapitalkravet i Pilar 1 er engasjementsbeløpet multiplisert med en risikovekt. I standardmetoden benyttes standardiserte risikovekter. Hovedregelen er 100 prosent risikovekt. Godt sikrede boliglån, definert som lån opp til 80 prosent av boligens verdi har etter dagens regelverk 35 prosent risikovekt. Lån utover 80 prosent vektet 75 prosent i kategorien massemarked.

Under IRB-metoden (Internal Ratings Based Method) beregnes risikovekten ut fra en formel der de viktigste parameterne er bankens egne estimater for sannsynligheten for at en kunde misligholder sine forpliktelser (PD) og forventet tapsgrad dersom engasjementet misligholdes (LGD). Bruk av IRB- metode krever tillatelse fra tilsynsmyndighetene, og regelverket stiller krav til datagrunnlag, estimeringsmetodikk og bankenes bruk av IRB- systemet.

SpareBank1 Østfold Akershus er en Standardbank.

Finanstilsynet varslet i brev og høringsnotat av 4. mars d.å. at de vil kreve innstramninger i IRB-bankenes modeller for boliglån i form av å stille strengere krav til hvordan historiske mislighetsnivåer skal reflekteres i

modellenes misligholdssannsynlighet (PD). Tilsynet mener også at bankene må ta høyde for kraftigere fall i boligprisene. Finanstilsynet varsler også at de vurderer å heve LGD-gulvet. Finanstilsynet presiserer at de ennå ikke har foreslått noen konkret modell, men viser i sitt høringsnotat til flere regneeksempler, hvor et av hovedeksemplene viser en beregning hvor faktiske risikovektene for boliglån i IRB bankene økes til et snitt på 35 %.

Retningslinjer for utlån til boligformål

Finanstilsynet fastsatte 3. mars 2010 et sett av retningslinjer for forsvarlig utlånspraksis for lån til boligformål. Et av formålene med retningslinjene var å bidra til å begrense omfanget av lån med høy belåningsgrad, samt lån til låntakere med svak betjeningsevne. Retningslinjene ble 1. desember 2011 ytterligere strammet inn. Viktige normer i boliglånsretningslinjene er at boliglån normalt ikke bør overstige 85 prosent av boligens verdi og at lån som overstiger 70 prosent av boligens verdi normalt bør etableres med betaling av avdrag fra 1. termin. For å vurdere en lånekundes betjeningsevne skal bankene ta hensyn til lånekundens totale økonomiske situasjon inkludert all gjeld og andre utgifter, samt ta høyde for en renteøkning på minst 5 prosentpoeng. Etterlevelsen av boliglånsretningslinjene følges opp ved stedlig tilsyn, og er et element i den samlede vurderingen av kapitalbehov under Pilar II (ICAAP). SpareBank1 Østfold Akershus har som en konsekvens av de nye retningslinjene foretatt nødvendige tilpasninger i interne styringsdokumenter, rutiner og fullmaktstruktur.

Økte krav til ren kjernekapital

Finanskrisen har gitt økt oppmerksomhet om betydningen av at banksektoren fremstår som solid. Med bakgrunn i dette la internasjonale reguleringsmyndigheter ved Det Europeiske Banktilsynet (EBA) frem anbefalinger om nye og økte kapitalkrav for banker. Norske tilsynsmyndigheter valgte å følge anbefalingene og påla norske banker å ha en ren kjernekapitaldekning på minimum 9 % innen 30. juni 2012.

Førtidig innføring av høyere kapitalkrav i Norge enn det internasjonale regelverket tilsier.

	Systemviktige banker		Ikke-systemviktige banker	
	CET I*	Motsyklisk buffer	CET I*	Motsyklisk buffer
I dag	9,0 %		9,0 %	
Juli 2013	9,0 %		9,0 %	
Juli 2014	10,0 %	0 - 2.5%	10,0 %	0 - 2.5%
Juli 2015	11,0 %	0 - 2.5%	10,0 %	0 - 2.5%
Juli 2016	12,0 %	0 - 2.5%	10,0 %	0 - 2.5%
Max	14,50 %		12,50 %	

Kilde: Finansdepartementet

* CET I = Ren kjernekapitaldekning

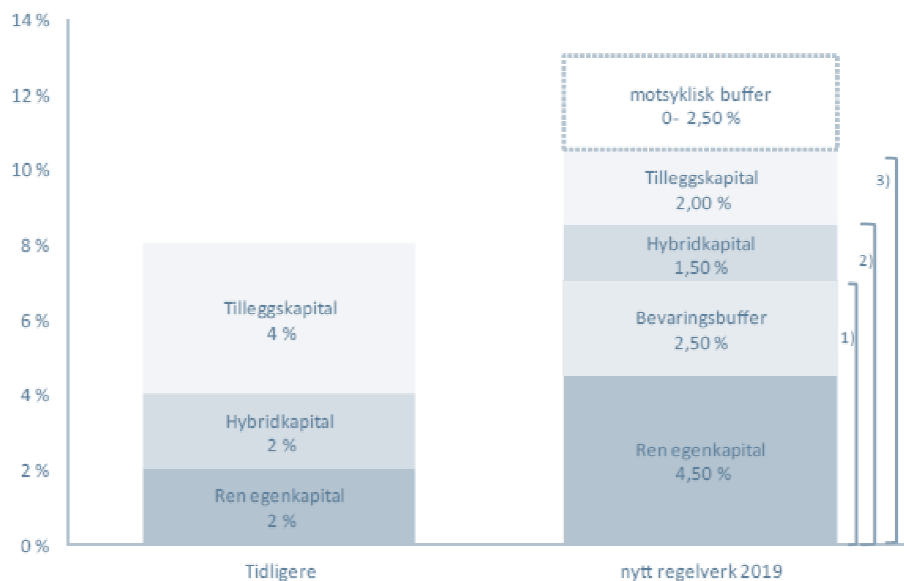
Nye lovkrav til kapital

Etter lovforslaget skal banker ha minst 4,5 prosent ren kjernekapital. Kravet om minst 8 prosent kapital videreføres, slik at det i tillegg blir krav om minst 3,5 prosent annen ansvarlig kapital. Videre foreslås krav om en bevaringsbuffer på 2,5 prosent ren kjernekapital og en systemrisikobuffer som det første året skal være på 2 prosent ren kjernekapital. Summen av det foreslåtte minstekravet til ren kjernekapital og bufferkravene pr. 1. juli 2013 tilsvarer nivået på 9 prosent ren kjernekapital. Forslaget til nye krav til ren kjernekapital fra 1. juli 2013 er derfor allerede oppfylt.

Etter lovforslaget skal systemrisikobufferen for alle banker øke fra 2 prosent til 3 prosent ren kjernekapital fra 1. juli 2014, slik at det samlet blir krav på til sammen 10 prosent ren kjernekapital fra 1. juli 2014. Videre foreslås det en egen buffer for systemviktige banker med 1 prosent pr. 1. juli 2015 og 2 prosent pr. 1. juli 2016.

I tillegg foreslås det også hjemmel til å gi regler om en motsyklisk kapitalbuffer på mellom 0 og 2,5 prosent ren kjernekapital. Denne fastsettes i forskrift, og nivået skal tilpasses konjunktursituasjonene og etter råd fra Norges bank i samarbeid med Finanstilsynet

Figur: Oppbygging av kapitalkravet

1) Ren kjernekapital inkludert bevaringsbuffer (minimum 7 prosent)

2) Kjernekapital inkludert bevaringsbuffer (minimum 8,5 prosent)

3) Samlet kapitaldekning (minimum 10,5 prosent)

Krav til kjernekapital

Kjernekapitalen kan bestå av ren egenkapital og annen kjernekapital, såkalt hybridkapital.

Det nye forslaget innebærer at kravet til ren egenkapital økes fra dagens 2 prosent til 4,5 prosent.

I tillegg til det formelle minstekravet til ren kjernekapital på 4,5 prosent kommer ovennevnte bevaringsbuffer på 2,5 prosent, som i praksis vil bli betraktet som en del av minstekravet. Nytt minstekrav til ren egenkapital vil dermed bli 7 prosent. Ren egenkapital må være fullt ut tapsabsorberende og kan kun bestå av ordinær aksjekapital eller tilbakeholdt overskudd. Det er også noen innstramninger i reglene knyttet til fradrag i egenkapitalen, men dette har mindre betydning for norske banker, som allerede følger strenge regler. Videre kan inntil 1,5 prosentpoeng av kjernekapitalen bestå av hybridkapital, slik at minstekravet til kjernekapital blir 8,5 prosent. Hybridkapitalen må være fullt ut tapsabsorberende, det vil si at den må kunne nedskrives eller omdannes til ren egenkapital uten at det får konsekvenser for bankens ordinære drift. Hybridkapitalen må dessuten være evigvarende og uten insentiver for banken til å innfri. Det stilles vesentlig strengere krav til reell tapsabsorberende evne for hybridkapital under Basel III sammenlignet med tidligere og nåværende regler.

Det vises til kapitlet ovenfor hvor midlertidig krav til ren kjernekapital på 9 % er beskrevet. Dette kapitalkravet vil være gjeldende frem til Basel III kravene blir endelig vedtatt.

Krav til tilleggskapital

Tilleggskapitalen kan utgjøre inntil 2 prosentpoeng av minstekravet, og den kan bestå av ordinær ansvarlig lånekapital eller tilsvarende instrumenter som skal kunne være tapsabsorberende i en situasjon der banken blir erklært insolvent. Instrumentene skal blant annet ha minimum fem års løpetid ved utstedelse. Det vil være et krav at tilleggskapitalen skal kunne absorbere tap også i en situasjon hvor banken kan fortsette sin virksomhet som følge av en myndighetsbasert refinansiering.

Motsyklisk kapitalbuffer

Elementet skal bestå av ren egenkapital, og størrelsen vil bli fastsatt av nasjonale reguleringsmyndigheter. Det vil senere bli vurdert om den motsykliske kapitalbufferen kan bestå av annen, fullt ut tapsabsorberende kapital. Elementet vil være særlig aktuelt i perioder når forholdet mellom samlet kredittvolum til privat sektor og BNP ligger over langsiktig trend. I økonomisk svakere perioder vil elementet kunne settes til null. For ren egenkapital gjelder således at utover minimumskravet på 4,5 prosent vil det samlede bufferkravet, dvs i bevarings- og motsyklisk buffer, ligge i intervallet fra 2,5 til 5 prosent, avhengig av størrelsen på den motsykliske bufferen. Det samlede kravet til ren egenkapital vil dermed bli mellom 7 og 9,5 prosent.

Motsyklisk buffer vil etter råd fra Norges Bank som hovedregel ta utgangspunkt i fire nøkkelindikatorer: Samlet kreditt til husholdninger og ikke-finansielle foretak som andel av BNP for Fastlands-Norge, boligpriser i forhold til husholdningenes disponible inntekt, salgspriser på næringseiendom og andelen markedsfinansiering i norske kredittinstitusjoner. Det vil ikke være en mekanisk sammenheng mellom utviklingen i indikatorene og rådet om bufferen. Rådet vil bygge på Norges banks faglige skjønn og sees i lys av øvrige krav til bankene. Indikatorene er lite egnet til å gi signaler om når bufferkravet skal senkes. Annen informasjon, som uro i markedene og utsikter til tap i bankene, vil da være mer relevant. Dersom en bank ikke tilfredsstiller bufferkravet fullt ut, vil det legges begrensninger på muligheten til å utbetale utbytte, bonuser. Innfasing av motsyklisk buffer er usikker, men den kan tidligst være på plass 1.7.2014 på grunn av varslingsfristen.

Krav til uvektet kjernekapitalandel

Som et supplement til de risikovektede kapitalkravene og som et tiltak mot kreative tilpasninger og mangler i regelverket innføres også et uvektet kjernekapitalkrav, "leverage ratio". Kravet innebærer at kjernekapitalen skal utgjøre minimum 3 prosent av summen av balansen og risikoeksponeringer utenfor balansen. Postene utenfor balansen regnes om til balanseposter etter nærmere angitte regler.

Bedre måling av motpartsrisiko

I tillegg til reglene for kapitalkrav foreslås det også mer omfattende og strengere regler knyttet til risikovektingen av eksponeringer gjennom derivater, gjenkjøpsavtaler og eventuelle indirekte forpliktelser knyttet til verdipapirisering. I henhold til de nye reglene vil slik motpartsrisiko bli beregnet basert på forutsetninger om stressede markedssituasjoner. I tillegg vil det legges inn forutsetninger om en svekkelse av motpartens kredittverdighet. På grunn av et svært komplekst og lite gjennomslagskraftig derivatmarked foreslås også tiltak for å øke standardiseringen i derivatmarkedet og bruken av oppgjørssentraler.

Nye krav til bankenes likviditet

I perioden opp mot finanskrisen var det særlig to trender som gjorde seg gjeldende: det finansielle systemets økende avhengighet av finansiering i penge- og kapitalmarkedene og økt avhengighet av kortsiktige finansieringsinstrumenter. I tillegg hadde det også bygget seg opp betingede likviditetsforpliktelser gjennom blant annet verdipapiriseringsaktiviteter og forpliktelser knyttet til såkalte marginkrav i derivattransaksjoner.

Som følge av likviditetsproblemene under finanskrisen er det foreslått to likviditetskrav for å oppnå to separate, men utfyllende mål. Det første målet er å styrke bankenes kortsiktige likviditetsrisikoprofil ved å sikre at de har en tilstrekkelig beholdning av høykvalitets likvide eiendeler til å kunne møte et akutt stress-scenario som varer i en måned. For å oppnå dette likviditetskravet er "liquidity coverage ratio", LCR, etablert.

Likviditetskravet, LCR, skal beregnes slik:

Liquidity coverage ratio: $\frac{\text{Likvide eiendeler}}{\text{Netto kontantstrøm over 30 dager i et stress-scenario}} > 100 \%$

Kravet innebærer at bankens likviditetsreserver av høyeste kvalitet skal være større enn netto utbetalinger fra banken over en stressperiode på 30 dager.

Opprinnelig plan var å innføre LCR med virkning fra 01.01.2015. Det nye forslaget innebærer fortsatt at LCR-kravet skal tre i kraft pr. 01.01.2015, men der minimumskravet til oppfyllelse er satt til 60%. Kravet vil deretter øke med 10%-pøneg årlig, slik at kravet om full oppfyllelse av LCR først vil gjelde fra 01.01.2019.

Det andre målet er å styrke likviditetsprofilen over en lengre tidshorisont ved å motivere bankene til å finansiere sin virksomhet gjennom mer stabile finansieringskilder på varig basis. For å oppnå dette likviditetskravet er "net stable funding ratio", NSFR, lansert, som har en tidshorisont på ett år.

Likviditetskravet, NSFR, skal beregnes slik:

Net stable funding ratio: $\frac{\text{Faktisk stabil finansiering}}{\text{Nødvendig stabil finansiering}} > 100 \%$

Måltallet for den stabile finansieringen setter krav til bankenes finansieringsstruktur sammenholdt med bankenes utlån, investeringer og øvrige eiendeler. Formålet er å hindre at bankene i for stor grad finansierer illikvide og langsiktige eiendeler kortsiktig. Kravet er bygget opp ved at bankens faktiske langsiktige finansiering sammenholdes med et beregnet krav til slik finansiering. I beregningen av bankens faktiske langsiktige finansiering inngår all kontraktsmessig finansiering med gjenstående løpetid på over 12 måneder og innskudd uten fast løpetid. Innskuddene blir imidlertid avkortet med 10 til 50 prosent avhengig av hvor stabile de anses å være. Beregningen av nødvendig langsiktig finansiering innebærer et krav om at alle eiendeler med løpetid over ett år som ikke er spesielt likvide, må finansieres langsiktig. Utlån til bolig som tilfredsstiller visse krav og som ikke er benyttet som sikkerhet for utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett, trenger kun 65 prosent langsiktig finansiering. Lån med kortere løpetid enn ett år må ha fra 50 til 85 prosent langsiktig finansiering. I tillegg kreves det at 5 prosent av utrukne kredittfasiliteter dekkes av langsiktig finansiering.

Tilleggskrav for systemkritiske banker

Systemkritiske banker og den tette forbindelsen mellom dem forsterket krisens omfang. For å begrense denne risikoen har G20 igangsatt et arbeid for å definere ytterligere tilleggskrav som skal gjelde for slike banker. I tillegg utredes det endringer i rammevilkårene med sikte på å etablere systemer for avvikling av banker som gjør det mulig å la selv de største bankene gå konkurs. SpareBank1 Østfold Akershus faller ikke inn under definisjonen systemkritisk bank.

Innføring av Basel III

Innfasingen av de nye kapitalkravene vil skje gradvis over en seksårsperiode som starter 1. januar 2013, slik at de nye kravene vil ha full virkning fra 1. januar 2019. Med mindre det vedtas endringer i det uvektede kjernekapitalkravet i løpet av observasjonsperioden, som varer fra 2013 til 2017, vil dette inngå som et minstekrav med virkning fra 1. januar 2018.

Etter en observasjonsperiode som startet i 2011, vil likviditetskravene LCR og NSFR bli innført med virkning fra henholdsvis 1. januar 2015 og 1. januar 2018. I tillegg kommer utvidede rapporteringskrav knyttet til likviditet. Det er usikkert i hvilken grad det vil komme endringer i kravene under behandlingen i EU. For å oppnå den ønskede effekten gjennom Basel III-regelverket har Basel-komiteen sett behov for en relativt lang observasjonsperiode. Det er enighet om at denne perioden er viktig for å kunne tilpasse den endelige utformingen av kravene og sørge for at man unngår uønskede konsekvenser. Blant annet har man ingen erfaring med virkningen av globale likviditetsstandards, samtidig som de nye kravene vil medføre betydelige tilpasningsbehov for mange banker. Derfor, og av hensyn til konkurransen med utenlandske banker, er det viktig at en innføring i Norge skjer i samsvar med innføringen i resten av Europa.

Endringer i IFRS – vurdering av tap på utlån

Det må påregnes at en rekke nye regnskapsregler vil bli introdusert innenfor IFRS i de kommende årene. Endringene vil ventelig få virkning for Norge etter behandling i EU-kommisjonen og av norske myndigheter. En del av de nye regnskapsreglene skyldes ønsker om forbedringer som er kommet til uttrykk etter finanskrisen, mens en del kan spores tilbake til andre forbedringsinitiativ, ikke minst i sammenheng med ønsket om å samordne internasjonale og amerikanske regler for finansiell rapportering.

De endringene som påregnes å ha størst betydning for det norske finansmarkedet, er nye regnskapsregler for vurdering av utlån og nye regler for vurdering av forsikringskontrakter. Det standardsettende organet International Accounting Standards Board, IASB, har i denne sammenheng blant annet utarbeidet et utkast til nye regler for regnskapsmessig måling av tap på utlån, utgitt i november 2009. Ved utgangen av januar 2011 lanserte IASB og det amerikanske Financial Accounting Standards Board, FASB, utkast til en felles nedskrivningsmodell for finansielle eiendeler i et tilleggsdokument til det opprinnelige høringsutkastet. De standardsettende organene diskuterer fortsatt regnskapsmessig behandling av nedskrivning på finansielle eiendeler, og ytterligere endringer i opprinnelig høringsutkast er derfor sannsynlig. Endringene vil, dersom de blir implementert i nåværende form, kunne ha betydelige konsekvenser for banknæringen og markedet generelt.

Regulering av godtgjørelser i finansnæringen

Forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirfond og forvaltningsselskap for verdipapirfond trådte i kraft 1. januar 2011.

Forskriften bygger på EUs kapitalkravsdirektiv (CRD III), bestemmelser om godtgjørelsesystemet for å redusere overdreven risikotaking og fremme sunn og effektiv risikohåndtering i finansielle foretak.

Forskriften bygger på EUs CRD III-direktiv, som ble endelig vedtatt 30. september. Finanstilsynet har i 2011 gitt utfyllende retningslinjer til forskriften i form av et eget rundskriv(11/2011). Reguleringen baserer seg på retningslinjene fra Committee of European Banking Supervisors, CEBS, fastsatt 10. desember 2010.

Med bakgrunn i forskriften vedtok styret i SpareBank1 Østfold Akershus 18.des 2012 "Godtgjørelsespolitikk i SpareBank1 Østfold Akershus" som skal bidra til å fremme og gi incentiver til god styring av og kontroll med konsernets risiko, motvirke for høy risikotaking og bidra til å unngå interessekonflikter.

Dette innebærer at styret fastsetter variabel godtgjørelse i form av overskuddsdeling, basert på gitte kriterier. Overskuddsdeling skal omfatte samtlige i banken og ikke overstige 1,5 månedslønn pr. ansatt.

Datterselskaper og virksomhetsområder som opererer innenfor nisjer i næringen vil ha behov for å utvikle systemer som kan avvike fra morbanken.

3.3 Soliditetsmål

Sparebank 1 Østfold Akershus overordnede strategiske mål settes ut fra at de skal underbygge en moderat til lav risikoprofil. Dette innebærer et prinsipp om at soliditet er overordnet alle andre økonomiske mål, herunder krav til lønnsomhet og egenkapitalavkastning.

Konsernets soliditet uttrykkes gjennom den regulatoriske kapitaldekningen og gjennom en intern målsetning basert på en samlet vurdering av underliggende risiko (ICAAP-prosessen). Ved fastsettelse av kapitalnivået skal det tas hensyn til:

- Ambisjonsnivået i det strategiske målbildet
- Forretningsmessige rammebetingelser
- Myndighetskrav i forhold til kapitaldekning
- Risikotoleranse

Det fastsatte kapitalnivået skal sikre at SpareBank 1 Østfold Akershus har en tilstrekkelig kapital på konsernnivå til å oppfylle offentlig pålagte myndighetskrav i forhold til kapitaldekning, og interne mål til kapital i forhold til underliggende risiko i virksomheten (ICAAP)

Moderat til lav risikoprofil skal sikre konsernet tilgang på langsiktig finansiering til attraktive priser, relativt til sammenlignbare banker. Størrelse på og sammenhengen av, konsernets risikojusterte kapital skal samsvare med en slik ambisjon. Nedre grense for soliditet er definert slik:

- Ren kjernekapitaldekning skal minimum være 10 %
- Kjernekapitaldekningen skal minimum være 12 %

Styret har minimum årlig gjennomgang av kapitalmålene i forbindelse med behandling av konsernstrategien og/eller behandling av overordnet risikostrategi.

3.4 Beregningsmetode for kapitaldekning

SpareBank 1 Østfold Akershus benytter standardmetoden ved beregning av minimumskravet til ansvarlig kapital for kredittrisiko. Metoden baserer seg i stor grad på gitte standarder i vurderingen av kredittrisiko. For markedsrisiko og operasjonell risiko benytter banken henholdsvis standardmetoden og basismetoden for beregning av minimumskravet til ansvarlig kapital.

3.5 Konsolidering

SpareBank1 Østfold Akershus legger vekt på at alle selskaper i konsernet har tilfredsstillende kapitalisering til enhver tid. Det er ikke lagt begrensning på styrets mulighet til å overføre kapital mellom morbanken og datterselskapene utover det som følger av regulatoriske og andre lovbestemte begrensninger. Det foreligger heller ingen vedtektsfestede bestemmelser med denne type begrensning.

Det søkes i forbindelse med inngåelse av avtaler med andre parter at begrensning knyttet til styrets adgang til å overføre kapital som nevnt ovenfor ikke etableres. Denne problemstillingen er mest aktuell i forbindelse med innlånsavtaler og eventuelle andre avtaler med leverandører eller offentlig myndighet. Konsernet er ikke kjent med at det foreligger slike begrensninger utover hva som følger av rammelovgivningen.

I likhet med investering i datterselskapene har SpareBank1 Østfold Akershus strategisk interesse av å ta del i virksomheten knyttet til samarbeidet i SpareBank1 alliansen. Konsernet har indirekte eierandeler i SpareBank1 Gruppen AS 3,0 %, BN Bank ASA 2,5 % og Bank1 Oslo AS 3,0 %, samt gjennom direkte eierandel i SpareBank1 Boligkreditt AS 3,4 %, SpareBank 1 Næringskreditt AS 1,6 %, SpareBank1 Kredittkort AS 6,7 % og SpareBank1 Verdipapirservice AS 3,4 %. I den anledning er konsernet opptatt av i så liten grad som mulig, å inngå avtaler som innebærer en begrensning på eierbankenes mulighet til å overføre kapital til disse selskapene dersom dette skulle være nødvendig for å oppnå tilfredsstillende kapitaldekning / soliditet. Det holdes kapitaldekningsreserve for investering i samtlige felleskontrollerte selskaper. Ref. også pkt 7.2.

Tabellen nedenfor viser forskjellen i konsolideringsgrunnlaget ved konsolidering etter regnskapsreglene og ved konsolidering for kapitaldekningsformål.

Konsoliderte selskaper	Type	Forretnings-kontor	Eierandel/ stemmeandel	Konsolideringsmetode	
				Regnskaps- formål	Kapitaldeknings- formål
Sparebank 1 Østfold Akershus	Morbank	Moss		Full konsolid.	Full konsolid.
EiendomsMegler 1 Østfold og Akershus AS	Datter	Rygge	100 %	Full konsolid.	Full konsolid.
EiendomsMegler 1 Østfold AS	Datter	Halden	100 %	Full konsolid.	Full konsolid.
EiendomsMegler 1 Sarpsborg AS	Datter	Sarpsborg	100 %	Full konsolid.	Full konsolid.
Nekor Gårdselskap AS	Datter	Moss	100 %	Full konsolid.	Full konsolid.
Uden Holding Ltd	Datter	Gibraltar	100 %	Ikke konsolid.	Ikke konsolid.
Virksomhet holdt for salg					
Fasett Eiendom AS	Datter	Moss	100 %	Enlinjes konsolid.	
Tilknyttede og felleskontrollerte selskaper					
Selskaper som er fratrukket i ansvarlig kapital:					
Samarbeidende Sparebanker AS (Eierandel i SpareBank 1 Gruppen AS)	FKV	Oslo	15,59 %	EK-metode	Ikke konsolid.
Samarbeidende SB Bankinvest 1 AS (Eierandel i BN Bank AS)	FKV	Oslo	12,62 %	EK-metode	Ikke konsolid.
Samarbeidende SB Bankinvest 2 AS (Eierandel i Bank 1 Oslo)	FKV	Oslo	15,44 %	EK-metode	Ikke konsolid.
Selskaper som ikke er konsolidert og hvor det ikke foreligger ansvarlig kapital som er fratrukket i ansvarlig kapital:					
Sparebank 1 Verdipapirservice AS	TS	Oslo	3,40 %	Kostmetode	Ikke konsolid.
Sparebank 1 Kredittkort AS	TS	Oslo	6,70 %	Kostmetode	Ikke konsolid.
Samarbeidende SB Utvikling DA	TS	Oslo	10,49 %	Kostmetode	Ikke konsolid.

4. RISIKO- OG KAPITALSTYRING I SPAREBANK 1 ØSTFOLD AKERSHUS

4.1 Formål

Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 Østfold Akershus skal støtte opp under konsernets strategiske mål, samt sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- En sterk organisasjonskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring og kvalitet
- En god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen.
- Å tilstrebe en effektiv kapitalanvendelse innenfor vedtatte forretningsstrategier.
- Å unngå at uventede hendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad.
- Utnyttelse av synergi- og diversifiseringseffekter.

Konsernet skal ha moderat til lav risikoprofil, og har som målsetting å opprettholde god soliditet.

4.2 Kontroll- og styringsstruktur – roller og ansvar

I arbeidet med god og helhetlig risikostyring er bedriftskulturen grunnmuren som de andre elementene bygger på. Bedriftskulturen omfatter menneskene i organisasjonen (deres individuelle egenskaper og integritet, verdigrunnlag og etikk), ledelsesfilosofi/ -stil og styringsprinsipper. Dårlig bedriftskultur kan vanskelig kompenseres med andre kontroll- og styringstiltak. Sparebank1 Østfold Akershus har derfor etablert et tydelig verdigrunnlag og etiske retningslinjer som er godt kommunisert i hele organisasjonen.

Konsernet legger vekt på uavhengighet i risikostyringen. Ansvaret for risikostyringen er derfor delt mellom ulike grupper i henhold til figuren under.

Styret har ansvaret for å påse at konsernet har en ansvarlig kapital som er forsvarlig ut i fra vedtatt risikoprofil og myndighetspålagte krav. Styret fastsetter de overordnede målsettingene relatert til risikoprofil og avkastning. Styret fastlegger videre de overordnede rammer, fullmakter og retningslinjer for risikostyringen i konsernet, samt etiske regler som skal bidra til en høy etisk standard.

Styrets arbeid er nedfelt i en årsplan som oppdateres årlig. Dette sikrer at styret har tilstrekkelig tid til fokus på sentrale oppgaver.

Styret har opprettet et eget revisjonsutvalg og et godtgjørelsesutvalg. Revisjonsutvalget er et forberedende organ for styret i saker som vedrører finansiell informasjon og bankens risikostyring og internkontroll. Utvalget består av 3 medlemmer utgått av styret.

Godtgjørelsesutvalget skal være et forberedende organ for styret i saker som gjelder utforming og praktisering av retningslinjer og rammer for konsernets godtgjørelsespolitikk. Med godtgjørelse menes "lønn og annen godtgjørelse" som angitt i allmennaksjeloven § 6-16 a.

Administrerende direktør har ansvaret for den overordnede risikostyringen. Det betyr at administrerende direktør er ansvarlig for at det implementeres effektive risikostyringssystemer i konsernet, og at risikoeksponeringen overvåkes. Administrerende direktør er videre ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

Forretningsdivisjoner og stabsenheter har ansvaret for risikostyringen innenfor sitt ansvarsområde. Dette innebærer at lederne skal sørge for at det etableres og gjennomføres forsvarlig risikostyring, og sørge for at dette utføres i samsvar med risikostyringsdokumenter, fullmakter, rutiner og instruksjoner.

Avdeling for risikostyring og compliance er organisert uavhengig av forretningsområdene. Avdelingen har ansvaret for videreutvikling av rammeverket for risikostyring inkludert risikomodeller og risikostyringssystemer. Avdelingen er videre ansvarlig for uavhengig oppfølging og rapportering av risikobildet, og følger opp at konsernet etterlever gjeldende lover og forskrifter.

Internrevisjonen er konsernets redskap for å påse at risikostyringen er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt. Den interne revisjonsfunksjonen utføres av ekstern leverandør, noe som sikrer uavhengighet, kompetanse og kapasitet. Internrevisjonen rapporterer til styret. Internrevisjonens rapporter og anbefalinger knyttet til forbedringer i konsernets risikostyring blir løpende gjennomgått og vurdert implementert.

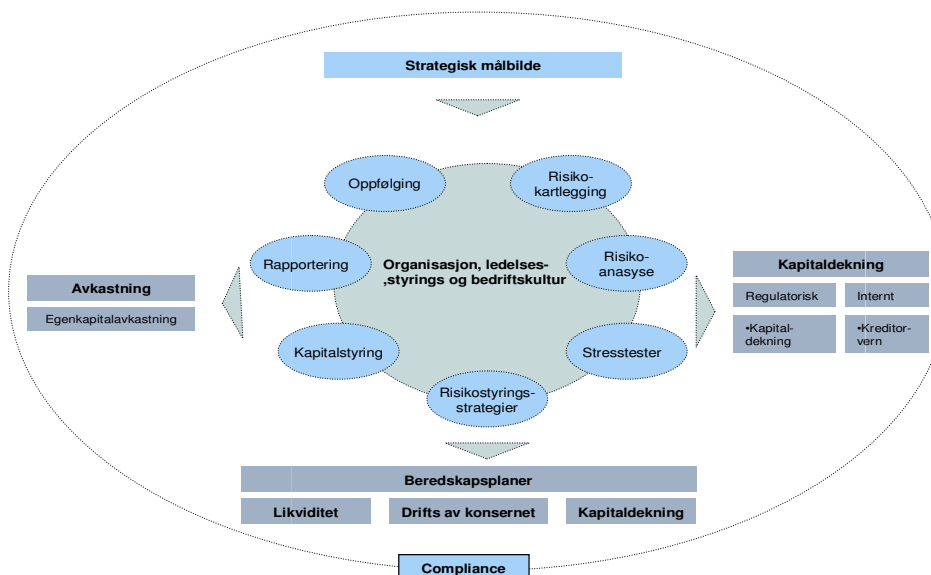
4.3 Elementer i risiko- og kapitalstyringen

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring skal rammeverket baseres på de elementer som reflekterer den måten styret og ledelsen ønsker å styre konsernet på:

- Strategisk målilde
- Organisering og bedriftskultur
- Risikokartlegging
- Risikoanalyse
- Stresstester
- Risikostrategier
- Kapitalstyring
- Rapportering
- Oppfølging
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

Sammenhengen mellom de enkelte elementene kan oppsummeres som figuren nedenfor. Det er gitt en nærmere beskrivelse av de enkelte elementene nedenfor.

Rammeverk for risiko- og kapitalstyring

Bedriftskultur

I prosessen for risikostyring er bedriftskulturen grunnmuren som de andre elementene bygger på. Bedriftskulturen omfatter menneskene i organisasjonen med deres individuelle egenskaper som integritet, verdigrunnlag, etiske holdninger, lederstil og styringsprinsipper. Dårlig bedriftskultur kan vanskelig kompenseres med andre kontroll- og styringstiltak. SpareBank 1 Østfold Akershus har derfor etablert et tydelig verdigrunnlag og etiske retningslinjer som er godt kommunisert i hele organisasjonen.

Strategisk målbilde: Det gjennomføres årlig revisjon av konsernstrategi og underliggende forretningsstrategier. Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 Østfold Akershus tar utgangspunkt i det definerte strategiske målbildet slik dette fremkommer gjennom strategiplanen.

Risikoidentifikasjon: Prosessen for risikoidentifikasjon skal være fremoverskuende og skal dekke alle vesentlige risikoområder til konsernet. Prosessen gjennomføres minimum årlig og er en integrert del av konsernets strategi- og budsjettprosess.

Risikoanalyse: Det skal gjennomføres en analyse av risikoene som er identifisert for å forstå risikoens egenskaper med tilhørende årsaksmekanismer. Vesentlige risikoer skal i den utstrekning det er mulig kvantifiseres gjennom forventet tap og behovet for risikojustert kapital. Primært vil dette gjelde kredittrisiko. Kvantifiseringen skal være basert på anerkjente og betryggende metoder og fremgangsmåter for måling av risiko. Risikoanalysen skal også sikre at det foretas en kvalifisert og strukturert vurdering og dokumentasjon av de etablerte kontroll- og styringstiltakene.

Stresstester og scenarioanalyser: Det skal gjennomføres periodiske stresstester for å analysere hvordan negative hendelser påvirker resultatet, balansen og kapitaldekningen til konsernet. Analysene skal gjennomføres på de mest kritiske risikoområdene som bl.a. kreditt-, likviditets- og markedsrisiko. Disse skal ta hensyn til en negativ makroøkonomisk utvikling over en periode på minimum tre år.

Risikostrategier: Gjennom risikostrategiene skal styret definere ønsket risikoprofil gjennom etablering av risikobaserte rammer og måltall på de ulike risikoområder. Strategiene skal revideres årlig.

Kapitalstyring: SpareBank 1 Østfold Akershus skal ha en kapitalstyring som sikrer:

- En effektiv kapitalanvendelse i forhold til konsernets strategiske målbilde og vedtatte forretningsstrategi.
- En tilfredsstillende kapitaldekning ut fra den valgte risikoprofil.
- Konkurransedyktig avkastning.
- Konkurransedyktige vilkår og en langsiktig god tilgang på innlån i kapitalmarkedene.
- Utnyttelse av vekstmuligheter i konsernets definerte markedsområde.
- At ingen enkelthendelse skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

På grunnlag av det strategiske målbildet skal det årlig utarbeides en kapitalplan for de påfølgende tre år for å sikre en langsiktig og målrettet kapitalstyring. Kapitalplanen skal ta hensyn til fremskrivning av konsernets finansielle utvikling for de neste tre årene. Disse fremskrivningene skal ta hensyn til forventet utvikling i perioden samt en situasjon med alvorlige økonomiske tilbakeslag over minimum tre år.

Med grunnlag i fremskrivningene av det samlede kapitalbehovet skal ledelsen og styret gjøre en samlet vurdering av om kapitalbehovet er tilstrekkelig og tilpasset SpareBank 1 Østfold Akershus nåværende og fremtidige risikoprofil samt strategiske målbilde.

SpareBank 1 Østfold Akershus har en strategisk målsetting om at kjernekapitaldekning skal være over 11 % for konsernet. Denne skal sikre en tilstrekkelig kapital til å:

- oppfylle myndighetenes krav
- ivareta vernet av konsernets kreditorer

Rapportering, oppfølging og overvåkning: Alle ledere er ansvarlig for den daglige risikostyringen innenfor sitt eget ansvarsområde, og de skal til enhver tid påse at risikoeksponeringen er innenfor de rammer som er besluttet av styret og administrerende direktør.

Konsernets risikorapportering har som formål å sikre at alle organisasjonsnivå har tilgang til tilstrekkelig og pålitelig risikorapportering. Den overordnede risikoeksponering og risikoutvikling foretas av avdeling for risikostyring og følges opp gjennom periodiske rapporter til styret og administrasjonen.

Beredskapsplaner: Bankens kjernevirksomhet er å ta risiko. Denne vil over tid kunne påføre bankene større uventede tap, på tross av gode risikostyringssystemer og prosesser. En slik situasjon vil kunne medføre alvorlig press på kapitaldekningen, likviditet og drift. SpareBank 1 Østfold Akershus skal derfor ha beredskapsplaner på nevnte områder.

Compliance (etterlevelse): Det skal finnes prosesser som sikrer etterlevelse av gjeldende lover/forskrifter, bransjestandarder og interne retningslinjer. Dette skal skje gjennom:

- Et tydelig verdigrunnlag og en etisk standard som er klart kommunisert og forstått
- En prosess for å fange opp, kommunisere og implementere endringer i lover og forskrifter.
- En prosess for å følge opp og rapportere etterlevelsen av lover og forskrifter

5. INFORMASJON PER RISIKOGRUPPE

5.1 Sentrale risikogrupper

SpareBank1 Østfold Akershus eksponeres for en rekke ulike typer risiko. De viktigste risikogruppene er:

Kredittrisiko: Risiko for tap som følge av kundens manglende evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser knyttet til utlån, kreditter, garantier og lignende.

Markedsrisiko: Risiko for tap som skyldes endringer i observerbare markedskurser som renter, aksjekurser og valutakurser.

Likviditetsrisiko: Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke klarer å finansiere økninger i eiendelene og innfri sine forpliktelser etter hvert som finansieringsbehovet øker.

Operasjonell risiko: Risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Forretningsrisiko: Risiko for uventede inntekts- og kostnadssvingninger. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- og eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger eller endret kundedadferd.

Eierrisiko: Risiko for tap i av innskutt kapital eller nødvendig påfyll av ny kapital i strategiske eierselskaper, som følge av den risikoen som det enkelte selskap påtar seg i sin drift.

Omdømmerisiko: risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, aksjeeiere og myndigheter.

Strategisk risiko: Eierskap i strategisk eide datterselskap. Risiko for svikt i inntjening og kapital som skyldes endringer i rammebetingelser, dårlige forretningsmessige beslutninger, eller manglende tilpasning til forretningsmessige rammebetingelser

Compliance (etterlevelse) risiko: risiko for at konsernet pådrar seg offentlige sanksjoner/bøter, økonomiske tap eller svekket omdømme som følge av manglende etterlevelse av lover og forskrifter, standarder eller interne retningslinjer.

Forventet tap: Beskriver det beløp man statistisk må forvente å tape i en 12 måneders periode.

Risikojustert kapital: Beskriver hvor mye kapital konsernet innenfor et gitt konfidensnivå mener å trenge for å dekke den faktiske risiko konsernet har påtatt seg. Styret har vedtatt at den risikojusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av mulige uventede tap.

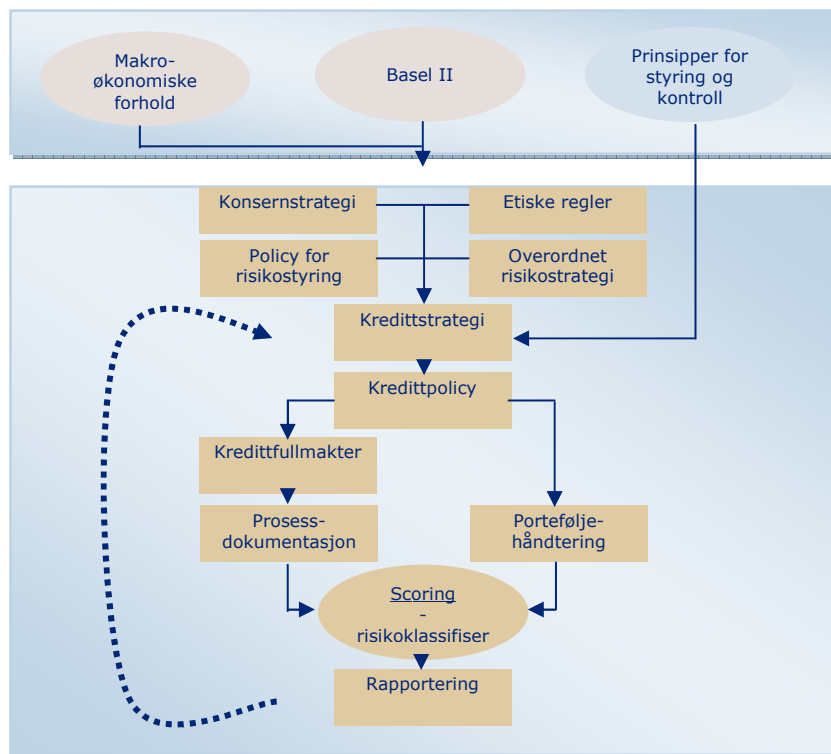
5.2 Kreditrisiko

5.2.1 Styring og kontroll

Styring av kredittrisiko i SpareBank1 Østfold Akershus skal gjennomføres i tråd med kravene/anbefalingene i:

- Kapitalkravsforskriften
- Finanstilsynets metodikk for risikobasert tilsyn

Figuren nedenfor viser hva som ligger til grunn for styring og kontroll av kredittrisikoen.

Konsernstrategi

Konsernstrategien beskriver markedsmessige mål for finansieringsområdet og definerer bankens markedsområde. Strategidokumentet utgjør et viktig utgangspunkt for øvrige styringsdokumenter på området.

Etiske retningslinjer

De etiske retningslinjene fungerer som en rettesnor for konsernets virksomhet ved å definere hvilke krav vi stiller til oss selv og hvordan vi skal forholde oss til andre interessenter.

Overordnet risikostrategi

Overordnet risikostrategi er styrets instrument for fastsettelse og styring av konsernets risikoprofil. Risikoprofilene er definert med en tidshorisont på 1 år og med et konfidensintervall på 99,9 % som utgangspunkt. Beregningene bygger videre på de risikomodeller og modellforutsetninger som ligger til grunn for beregning av konsernets risikokapital (ICAAP).

Policy for risikostyring

"Strategi og policy for risiko- og kapitalstyring" er konsernets interne rammeverk for effektiv styring og kontroll. Dokumentet gir føringer for konsernets overordnede holdninger og prinsipper til risikostyring og skal sikre at konsernet etablerer og vedlikeholder en effektiv og hensiktsmessig risikostyringsprosess. Videre skal dokumentet sørge for at rammeverket tilfredsstiller eksterne krav og forventninger til god risikostyring. Dokumentet fastsettes av styret og revideres ved behov, minimum årlig.

Kredittstrategi

Kredittstrategien angir overordnede prinsipper for kredittgivning. Gjennom fastsettelse av volum og risikobaserte måltall knyttet til portefølje, delportefølje og enkeltkunde defineres ønsket risikoprofil. Dette

danner grunnlaget for rapportering og oppfølging av den løpende risikoeksponeringen. Dokumentet fastsettes av styret og revideres ved behov, minimum årlig.

Kredittpolicy

Kredittpolicyen beskriver ansvars- og rollefordeling, og fastsetter mer detaljerte kriterier for kredittvirksomheten. Policyen beskriver hva som er akseptabelt innenfor gitte områder i kredittvurderingen. Hensikten er å sikre at banken opptrer ensartet og i tråd med eksterne rammebetingelser (lover og regler) og internt fastsatt risikonivå. Dokumentet fastsettes av styret og revideres ved behov, minimum årlig.

Bevilgningsreglement/kredittfullmakter

Styret delegerer kredittfullmakt til administrerende direktør. Kredittfullmaktene er personlige og skal gjenspeile den enkeltes kompetanse. Kredittfullmaktene differensieres etter volum og risiko. Bevilgningsreglementet fastsettes av styret og revideres ved behov, minimum årlig.

Prosessdokumentasjon / kredittrutiner

Dokumentene regulerer ulike forhold knyttet til den løpende kredittgivning og engasjementsoppfølging, herunder rutiner for oppfølging av misligholdte engasjementer, vurdering av nedskrivningsbehov m.v. Dokumentene utarbeides av Kredittsjef og leder for mislighold/spesialengasjement i samråd med forretningsdivisjonene, og vedtas av hhv styret og leder kundelinjen. Dokumentene revideres løpende.

Risikoprising

SpareBank1 Østfold Akershus etterstreber riktig prising av kredittrisiko og har etablert prismodeller basert på risikoklassifiseringssystemet.

Validering

Det gjennomføres validering av kredittrisikomodellene årlig. Valideringsprosessen har til hensikt å etterprøve kredittrisikomodellene og måle modellenes estimer opp i mot faktisk utfall i ettertid. I dette ligger validering av misligholdssannsynligheter (PD), eksponering gitt mislighold (EAD), tapsgrad gitt mislighold (LGD) og forventet tap (EL).

Stresstesting

Det gjennomføres periodiske stresstester av kredittporteføljen hvor effekten av stresstestene på forventet tap og risikojustert kapital analyseres og vurderes.

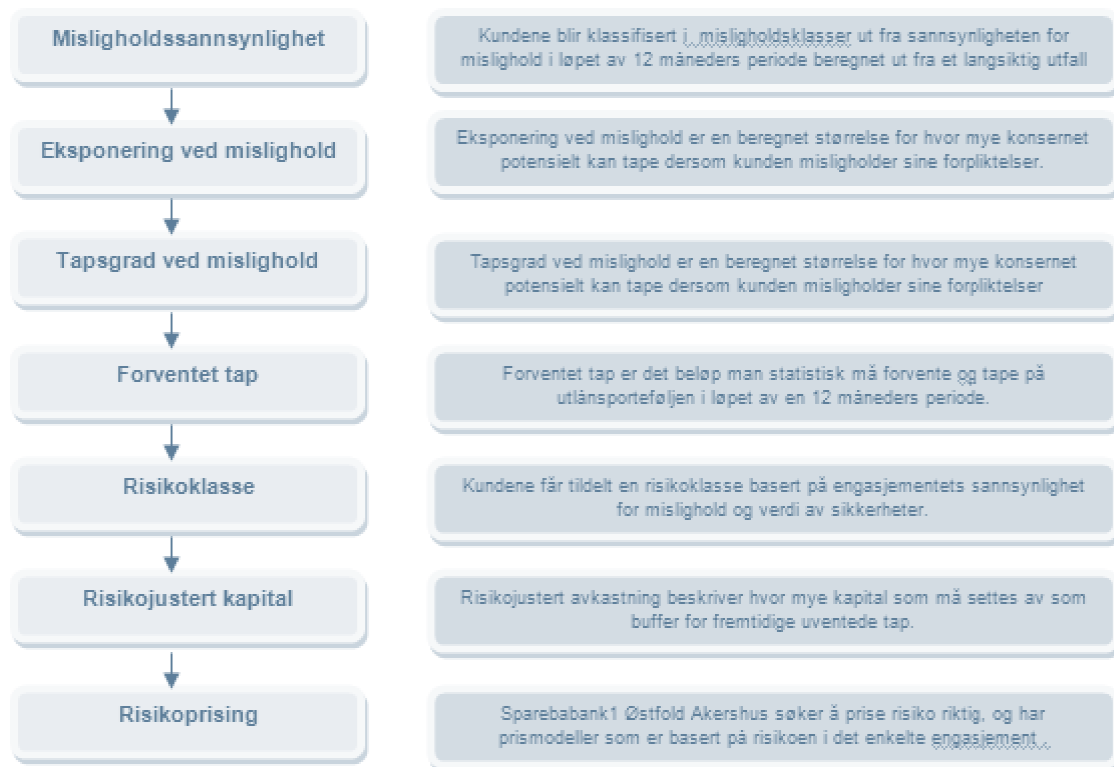
Oppfølging av kredittrisiko/risikorapportering

Risikoeksponeringen innefor kredittområdet følges opp ved hjelp av et porteføljestyringssystem som inneholder informasjon som gir muligheter for hensiktsmessig oppfølging av porteføljens risikoprofil og utviklingen. Det vektlegges å følge opp risikofordelt portefølje og utviklingen i denne basert på bevegelse mellom risikoklasser (migrering), forventet tap, risikojustert kapital og risikojustert avkastning. Avdelingen Risikostyring/Compliance følger opp risikoen i kredittporteføljen og rapporterer kvartalsvis til styret og bankens ledergruppe. I tillegg utarbeider avdelingen en månedlig risikorapport til ledere av forretningsområder og rådgivere på utvalgte risikoparametre.

Kredittrisikomodeller og risikoklassifiseringssystem

SpareBank1 Østfold Akershus benytter sammen med de øvrige bankene i SpareBank1- alliansen, felles modeller for beregning av kredittrisiko på porteføljnivå og innvilgelsesprosessen. Modellene er basert på statistiske beregninger, og er under løpende validering og videreutvikling. SpareBank 1 Østfold Akershus benytter modellene i intern rapportering. De bankene i alliansen som har IRB godkjenning fra Finanstilsynet benytter modellene i kapitaldekningsberegningen.

Modellene baserer seg i hovedsak på følgende komponenter

Misligholdssannsynlighet – PD (Probability of Default): Engasjementet blir klassifisert i risikoklasser ut fra sannsynligheten for at kunden misligholder forpliktelsene sine i løpet av en 12 måneders periode. Sannsynlighet for mislighold beregnes ut i fra et langsiktig snitt som skal representere misligholdssannsynligheten gjennom en konjunktursyklus. Sannsynlighet for mislighold beregnes blant annet på bakgrunn av historiske dataserier. Det benyttes ni misligholdsklasser(A-I) for å gruppere kundene etter misligholdssannsynlighet. I tillegg benyttes to klasser (J og K) for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement. Et engasjement anses som misligholdt dersom:

- Et krav er mislighold i mer enn 90 dager og beløpet er over kr. 1.000.-, eller
- Når banken holder det for usannsynlig at kunden vil overholde sine betalingsforpliktelser.

Forventet eksponering ved mislighold- EAD (Exposure at Default): EAD er en beregnet størrelse som angir forventet eksponering mot en kunde på misligholdstidspunktet. Beregningen tar utgangspunkt i kundens samlede eksponering, inkludert trukne rammer og garantier og en andel av ubenyttet innvilget kredittramme.

Tapsgrad ved mislighold –LGD (Loss Given Default): LGD er en beregnet størrelse som angir det forventede tapet som kan oppstå dersom kunden misligholder sine forpliktelser. Det benyttes syv klasser for klassifisering av engasjementer etter sikkerhetsdekning

Sikkerhetsklasse	Sikkerhetsverdi (realisasjonsverdi)
1	over 120 %
2	over 100 %
3	over 80 %
4	over 60 %
5	over 40 %
6	over 20 %
7	over 20 %

5.2.2 Porteføljeinformasjon

5.2.2.1 Generell informasjon

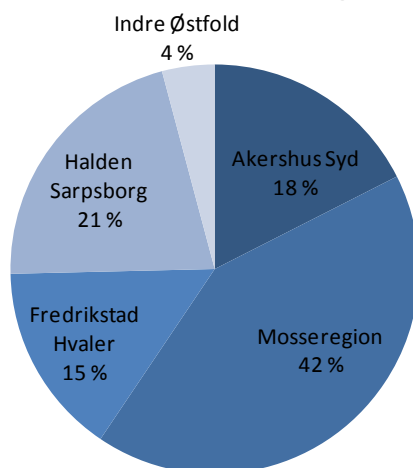
Informasjon om bankens kredittrisiko omfatter beskrivelse av utlånsportefølje, tapsutsatte eller misligholdte engasjementer samt øvrig relevant informasjon knyttet til kredittrisiko.

Totalt engasjement utlån fordelt på bransjer

Morbank		Utlån fordelt på sektor og næring - tot. eng.	Konsern	
2011	2012	(i hele tusen kroner)	2012	2011
175 223	173 982	Offentlig sektor	173 982	175 223
60 882	42 613	Finansiering og forsikringsvirksomhet	42 613	60 882
375 714	379 302	Primærnæringen	379 302	375 714
109 439	87 091	Industri	87 091	109 439
608 006	695 869	Bygg- og anleggsvirksomhet	695 869	608 006
304 068	298 338	Varehandel	298 338	304 068
35 096	39 507	Hotell og restaurantdrift	39 507	35 096
79 655	87 846	Transport	87 846	79 655
2 277 363	2 451 668	Omsetning/drift eiendommer	2 315 733	2 077 673
279 573	224 439	Forretningsmessig tjenesteyting	224 439	279 573
134 033	154 281	Sosial og privat tjenesteyting	154 281	134 033
4 439 053	4 634 936	Sum næring	4 499 001	4 239 363
11 037 740	10 336 378	Lønnstakere o.l.	10 336 378	11 037 740
15 476 793	14 971 314	Sum	14 835 379	15 277 103

Utlånsvolum fordelt på geografiske områder

Utlånsvolum inkl Boligkreditt

Totalt engasjement fordelt etter risikoklasser

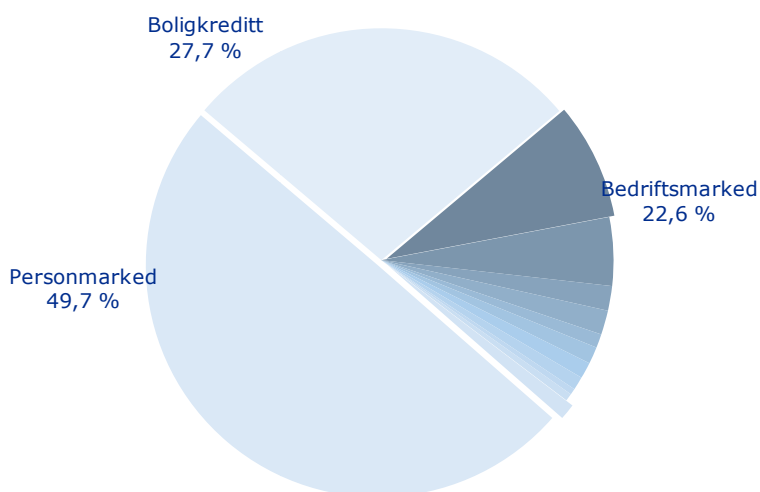
Morbank		Totale engasjement - fordeling på risikogruppe (tall i hele tusen kroner)	Konsern	
2011	2012		2012	2011
10 330 891	10 676 821	Laveste risiko	10 540 886	10 296 593
4 062 770	3 212 000	Lav risiko	3 212 000	4 062 770
381 953	458 135	Middels risiko	458 135	381 953
44 577	123 542	Høy risiko	123 542	44 577
169 780	148 555	Høyeste risiko	148 555	169 780
486 822	352 259	Misligholdte og nedskrevne	352 259	341 430
15 476 793	14 971 314	Sum	14 835 379	15 297 103

Gjenstående løpetid pr. 31.12.2012

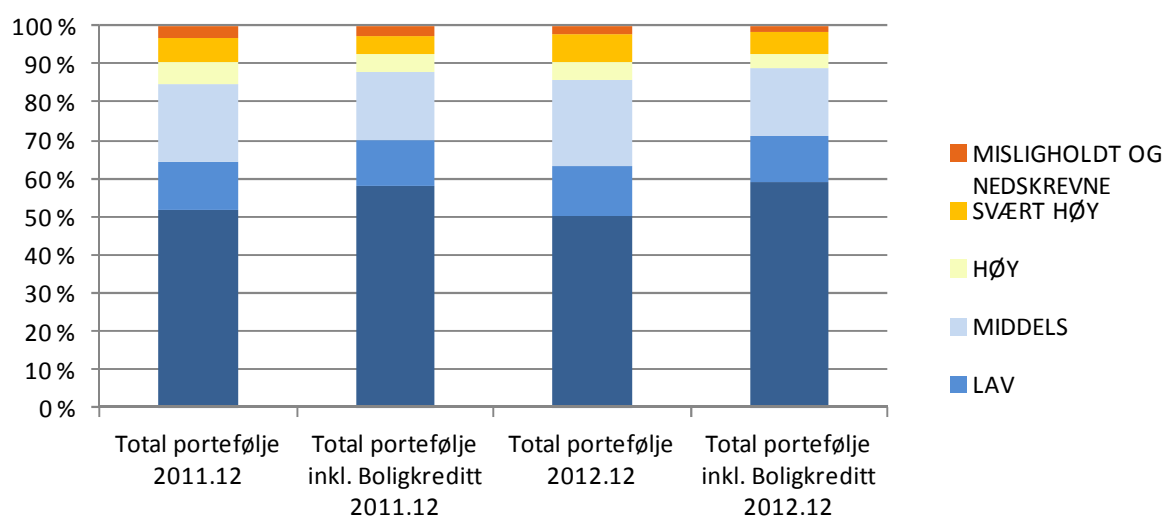
Konsern

Per 31.12.2012 (i hele tusen kroner)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	over 5 år	Uten restløpetid	Totalt
Eiendeler							
Kontanter og fordringer på sentralbanker	72 579	0	0	0	0	0	72 579
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	440 073	0	0	0	0	0	440 073
Brutto utlån til og fordringer på kunder	1 918 821	24 897	114 174	655 527	11 354 266		14 067 685
- Individuelle nedskrivninger	- 75 184	0	0	0	0	0	- 75 184
- Nedskrivninger på grupper av utlån	- 22 897	0	0	0	0	0	- 22 897
Netto utlån til og fordringer på kunder	1 820 740	24 897	114 174	655 527	11 354 266	0	13 969 604

Fordeling total utlånsportefølje

Total portefølje fordelt på risikogrupper med og uten portefølje overført til SpareBank1 Boligkreditt

5.2.2.2 Nedskrivninger og Tap på utlån og garantier

Individuell nedskrivning

Individuell nedskrivning for tap på enkeltengasjementer foretas når objektive bevis utløser et verdifall for konsernet. Individuell nedskrivning utgjør forskjellen mellom engasjementets bokførte verdi og nåverdien av en neddiskontert kontantstrøm basert på effektiv rente på tidspunktet for førstegangs beregning av individuell nedskrivning. Dette innebærer at engasjementet gis høyeste risikoklasse.

Individuelle nedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen, og periodens endringer i vurdert verdi resultatføres som tap på utlån og garantier.

Det å estimere kontantstrømmer er komplisert da hendelser frem i tid i stor grad er forbundet med usikkerhet. Det legges vekt på konkret tiltaksorientering og forsiktighet i verdierstimering som grunnlag for realisasjon av pantesikkerheter. Det foretas oppdatering av kontantstrømmen minimum en gang i året.

Gruppenedskrivning

Gruppenedskrivning omfatter konsernets vurdering av grunnlaget for verdifall på grupper av utlån med tilnærmet like risikoegenskaper. Her inkluderes også utlån vurdert for individuell nedskrivning, men hvor objektive bevis for verdifall ikke er påvist. Følgelig vurderes alle utlån med unntak av de som har vært gjenstand for individuell nedskrivning. Konsernets modell for beregning av gruppevis nedskrivning baserer seg på endringer i forventet tap som følge av utlånsporteføljens migrasjon.

Gruppenedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen, og periodens endringer i vurdert verdi resultatføres som tap på utlån og garantier.

Forventet tap neste 12 måneder

Morbank		Forventet årlig gjennomsnittlig tap fordelt på risikogrupper	Konsern	
2011	2012	(i hele tusen kroner)	2012	2011
334	313	Laveste risiko	313	334
368	346	Lav risiko	346	368
2 918	2 526	Middels risiko	2 526	2.918
1 352	2 220	Høy risiko	2 220	1.352
11 019	12 338	Høyeste risiko	12 338	11.019
7 377	5 153	Misligholdte og nedskrevne	5 153	7.377
23 367	22 897	Sum	22 897	23.367

Tabellen viser forventet gjennomsnittlig netto tap for banken. Dette er det beløpet morbanken og konsernet forventer å tape de neste 12 måneder. Verdiene er beregnet med bakgrunn i historiske data. I en oppgangskonjunktur vil faktiske årlige tap være lavere enn det gjennomsnittlige forventede tap. I en nedgangskonjunktur vil de faktiske tapene kunne bli høyere.

Generelt

Banken foretar oppfølging av bedriftsmarkedsporteføljen for identifisering av kredittrisiko og vurderer i den sammenheng hvorvidt individuell nedskrivning må foretas. Vesentlige og spesielt utsatte engasjement gjennomgås kvartalsvis. Alle spesielt vurdert og identifiserte problemengasjementer innenfor bedriftsmarkedet er gjenstand for særskilt og intensivt tiltaksorientering og oppfølging.

Hele kredittporteføljen er gjenstand for vurdering av mislighold eldre enn 48 dager som grunnlag for oversendelse til inkasso med tilhørende vurdering av grunnlaget for individuell nedskrivning.

Utlån og andre engasjementer hvor betalingsbetingelsene misligholdes klassifiseres som misligholdte med mindre forholdet ansees å være av forbigående art. Klassifiseringen av misligholdet inntreffer senest 90 dager etter at misligholdet er konstatert. Garantier er misligholdt når garantikreditor har gjort ansvar gjeldende overfor konsernet.

I tabell 6 fremkommer endringer i nedskrivninger på utlån og garantier i konsernets balanse samt nedskrivninger fordelt på kundegruppe. Tabell 7 viser tilsvarende for gruppevis nedskrivninger. Samlet utgjør nedskrivningene (tabell 6 og 7) per 31.12.2012 98 millioner kroner.

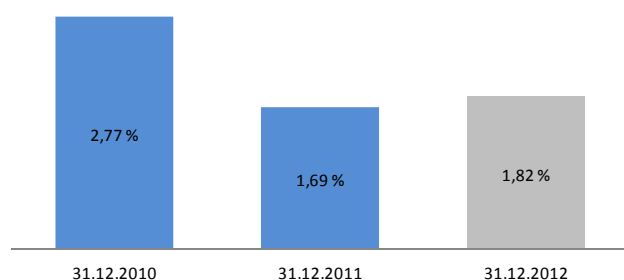
Utvikling misligholdte og tapsutsatte engasjement for konsern

Individuelle nedskrivninger	PM	BM	Totalt
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån, garantier, m.v. per 01.01.	14 717	57 109	71 826
+ Økning i nedskrivninger som følge av virksomhetssammenslutning	0	0	0
- Konstaterte tap i perioden på utlån, garantier m.v. hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	- 3 957	- 16 188	- 20 145
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	- 859	- 8 716	- 9 575
+ Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	585	12 369	12 954
+ Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er gjort individuelle nedskrivninger	4 200	17 200	21 400
+/- Amortiseringseffekter	0	- 1 276	- 1 276
= Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån,	14 686	60 499	75 184

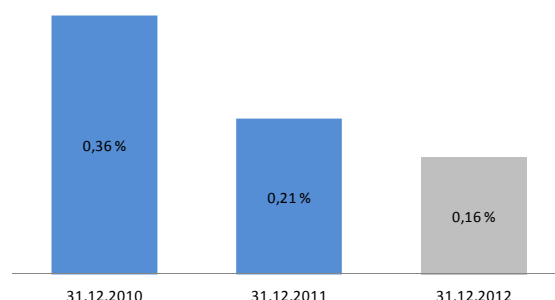
Gruppenedskrivninger

Gruppenedskrivninger	PM	BM	Totalt
Gruppenedskrivninger for deknig av tap på utlån, garantier, m.v. per 01.01.	10 257	13 110	23 367
+ Økning i gruppenedskrivninger som følge av virksomhetssammenslutning	0	0	0
+ Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån, garantier, m.v.	- 2 650	2 180	- 470
= Gruppenedskrivning for deknig av tap på utlån, garantier, m.v. per 31.12.	7 607	15 290	22 897

Misligholdt og tapsutsatt i % av brutto utlån inkl BK

Tap i % av brutto utlån inkl BK

Tab 9: Individuelle nedskrivninger

Morbank		Utlån fordelt på sektor og næring - individuelle neds.	Konsern	
2011	2012	(i hele tusen kroner)	2012	2011
0	0	Offentlig sektor	0	0
0	0	Finansiering og forsikringsvirksomhet	0	0
0	0	Primærnæringen	0	0
12 327	4 138	Industri	4 138	12 327
2 027	1 996	Bygg- og anleggsvirksomhet	1 996	2 027
6 418	2 157	Varehandel	2 157	6 418
0	0	Hotell og restaurantdrift	0	0
1 486	2 410	Transport	2 410	1 486
68 728	44 800	Omsetning/drift eiendommer	44 800	27 706
4 867	3 510	Forretningsmessig tjenesteyting	3 510	4 867
5 886	6 782	Sosial og privat tjenesteyting	6 782	5 886
101 739	65 792	Sum næring	65 792	60 717
9 908	9 569	Lønnstakere o.l.	9 569	9 908
1 100	- 177	Amortiseringseffekter	- 177	1 100
112 748	75 184	Sum	75 184	71 726

Nedskrivninger, mislighold og resultatført tap etter kundegruppe

Tap fordelt etter sektor

Tap fordelt på sektor og næring	2012		
	PM	BM	Totalt
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst		- 100	- 100
Industri og bergverk		1 526	1 526
Bygg og anlegg, kraft og vannforsyning		392	392
Varehandel, hotell- og restaurantdrift		- 1 840	- 1 840
Transport og annen tjenesteytende virksomhet		2 126	2 126
Finansiering, eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting		17 794	17 794
Personmarked	885		885
Gruppenedskrivning næring		2 180	2 180
Gruppenedskrivning person	2 650		2 650
Øvrig (amortiseringseffekter)		5 861	5 861
Tap på utlån til kunder	3 535	27 940	31 475

5.3 Motpartsrisiko for derivater

Derivater benyttes utelukkende i tilknytning til balanseprodukter. Markedsrisiko på derivatene blir håndtert og overvåket som en integrert del av porteføljestyringen. Derivater handles med flere motparter, og med de fleste motparter gjøres det også andre typer forretninger. Kredittrisikoen som oppstår i forbindelse med handel med derivater inngår som en del av den totale kredittrisiko i konsernet. Derivater føres til virkelig verdi over resultatet.

Finansiell derivater pr. 31.12.12

Morbank og Konsern		(I hele tusen kroner)			(I hele tusen kroner)		
Til virkelig verdi over resultatet		2012			2011		
		Kontrakts- sum	Virkelig verdi		Kontrakts- sum	Virkelig verdi	
Valutainstrumenter			Eiendeler	Forpliktelser		Eiendeler	Forpliktelser
Valutaterminer		4 153	168		8 557	153	
Valutaterminer		4 165		156	8 590		119
Sum valutainstrumenter			168	156		153	119
Renteinstrumenter							
Renteswapper fastrente utlån		36 450	3 755		38 250	3 154	
Renteswapper fastrente utlån		585 950		15 240	453 750	56	8 509
Renteswapper fastrente obl. lån		772 000	11 201		1 272 000	29 525	0
Valutarenteswap obligasjoner		65 589	9 526	4 562	27 114	8 896	5 427
Renteswapper strukturerte kontrakter							
Opsjoner strukturerte produkter							
Opsjoner strukturerte produkter							
Påløpte renter renteswapper			24 676	661		22 609	354
Sum renteinstrumenter			49 158	20 462		64 239	14 290
Renteinstrumenter sikring							
Renteswapper, nettoeffekt		410 000	17 480	3 207	410 000	12 284	12 165
Sum renteinstrumenter sikring			17 480	3 207		12 284	12 165
Sum valuta- og renteinstrumenter							
Sum valutainstrumenter			168	156		153	119
Sum renteinstrumenter			66 638	23 669		76 523	26 455
Sum valuta- og renteinstrumenter			66 806	23 825		76 677	26 574

5.4 Markedsrisiko

Markedsrisiko defineres som risikoen for tap som skyldes endringer i renter, aksje-/verdiapirkurser og valutakurser. Konsernets markedsrisiko oppstår i hovedsak fra investeringer i obligasjoner, sertifikater og aksjer, og som følge av aktiviteter som utføres for å understøtte driften, som innlån (funding) og rente- og valutahandel.

Aksjer, andeler og egenkapitalbevis klassifiseres til virkelig verdi over resultatet eller som tilgjengelig for salg. Sertifikater, obligasjoner og rentefond klassifiseres til virkelig verdi over resultatet. Alle finansielle instrumenter klassifisert til virkelig verdi over resultatet, måles til virkelig verdi, og endring i verdi fra inngående balanse resultatføres som inntekt fra andre finansielle instrumenter.

Gevinst eller tap på finansielle eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg, innregnes direkte i egenkapitalen og spesifiseres i oppstilling over regnskapsførte inntekter, kostnader og verdiendringer. Se for øvrig note 2 og 4 i årsregnskapet for 2012 for mer detaljert beskrivelse av regnskapsmessig behandling av finansielle instrumenter.

5.4.1 Styling og kontroll

Markedsrisikoen styres, måles og overvåkes løpende med bakgrunn i rammer vedtatt av styret gjennom markedsrisikostrategien hvor rammer for eksponering i rentebærende instrumenter, aksjer og valuta fremgår. Markedsrisikostrategien revideres årlig.

Renterisiko

Renterisiko oppstår som følge av at de enkelte eiendels- og gjeldsposter har ulik gjenstående rentebindingstid. Den totale renterisiko kan splittes i fire elementer:

- Basisrisiko
- Administrativ renterisiko
- Rentekurverisiko

- Spreadrisiko

Basisrisiko er den verdiendring på konsernets eiendeler og gjeld som finner sted når rentekurven parallellforskyver seg.

Administrativ renterisiko oppstår på grunn av den tid det tar før renteendring inntreffer i markedet til konsernet har justert vilkårene på innskudd og utlån med flytende rente. Finansavtaleloven krever som hovedregel minimum 6 uker varslingsfrist ved renteøkning på utlån til kunder og 2 uker ved rentereduksjon på innskudd.

Rentekurverisiko er risikoen for at rentekurven forskyver seg ulikt innenfor ulike tidsbånd ved en renteendring.

Spreadrisiko er risikoen for at markedets prising av de enkelte utstedere ikke endrer seg tilsvarende som de underliggende referanserenter.

Formålet med konsernets styring av renterisiko er å sikre at konsernet til enhver tid har en kjent renterisikoeksponering og at denne er i samsvar med konsernets risikoprofil, gjeldende rammer på området og forventninger til fremtidig renteutvikling. Styring av renterisikoen skal ta hensyn til alle elementer av renterisikoen.

Aksjerisiko

Aksjerisiko måles i forhold til eksponering i aksjer, andeler, egenkapitalbevis eller aksjefond. Styring og oppfølging av risikoområdet tar utgangspunkt i eventuell vedtatt ramme for eksponering i omløpsaksjer i tillegg til retningslinjer gitt i lover og forskrifter om tillatt total eksponering i alle typer aksjeposter enten dette er omløpsaksjer, anleggsaksjer eller aksjer i selskap som vurderes som strategiske posisjoner for banken. SpareBank1 Østfold Akershus har pr. 31.12.12 ikke handelsportefølje eller rammer for kjøp av ordinære aksjer, kun en liten ramme for å kunne delta i egenkapitalemissjoner i alliansen.

Valutarisiko

Valutarisiko måles ut fra samlet brutto- og nettoposisjon i valuta og nettoposisjon i ulike valutasorter. Valutavirksomheten er i all hovedsak knyttet til kundehandler. Dette innebærer at det skal holdes begrensede valutaposisjoner. Valutaposisjoner påført banken gjennom kundehandler avlastes ved at banken sikrer sine egne posisjoner.

Derivater

Banken inngår derivatavtaler i praksis utelukkende i forbindelse med handel av underliggende lån eller obligasjonsinvesteringer ut fra sikrings- eller risikostyringshensyn. Avtaler inngår kun med kredittgodkjente motparter. Banken har ingen tradingportefølje av derivater. Derivatene består i all hovedsak av renteswapper, valutaswapper eller rente- og valutaswapper knyttet til sikring av låneopptak i annen valuta.

Markedsrisikoen på derivatene blir håndtert, overvåket og kontrollert som en integrert del av porteføljens markedsrisiko.

5.4.2 Rammer, overvåkning og rapportering

Markedsrisikoen styres og overvåkes med bakgrunn i rammer vedtatt av styret, samt løpende analyser av utestående posisjoner. Rammene for eksponeringer gjennomgås og fornyes minimum årlig.

Det foretas kvartalsvis risikorapportering på rammer til styret og realiteten i eventuelle brudd vurderes og kontrolleres av uavhengig part.

Det er ikke benyttet statistiske modeller for beregning av risikojustert kapital for markedsrisiko. Risikojustert kapitalbehov beregnes med utgangspunkt i enkle stresstester for de enkelte delelementene.

5.4.3 Porteføljeinformasjon

Det beregnes ikke markedsrisiko etter Pilar I. Egenkapitalposisjoner i handelsporteføljen (primært langsiktige investeringer) er regnskapsmessig klassifisert som finansielle eiendeler og ført til virkelig verdi over resultatet. Posisjoner utenfor handelsporteføljen er klassifisert som finansielle eiendeler tilgjengelig

for salg. (TFS). Endringer i virkelig verdi for eiendeler klassifisert som TFS resultatføres over utvidet resultat.

Spesifikasjon av aksjer og andeler

2011	2012	(i hele tusen kroner)	2012	2011
		Til virkelig verdi over resultat		
373	0	- Børsnoterte	0	373
0	0	- Unoterte	0	0
		Tilgjengelig for salg		
23 926	9 282	- Børsnoterte	9 282	23 926
233 433	326 784	- Unoterte	326 784	233 433
257 731	336 066	Sum aksjer og andeler	336 066	257 731
24 299	9 282	Herav børsnoterte selskaper	9 282	24 299
233 433	326 784	Herav unoterte selskaper	326 784	233 433

5.5 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko omhandler risikoen for tap som følge av:

- Mennesker:
Brudd på rutiner/retningslinjer, manglende kompetanse, uklar policy, strategi eller rutiner, interne misligheter
- Systemer:
Svikt i IKT og andre systemer
- Eksterne årsaker:
Kriminalitet, naturkatastrofer, andre eksterne årsaker

5.5.1 Styring og kontroll

Operasjonell risiko er en risikotype konsernet i størst mulig grad ønsker å ha kontroll på. Ved oppbygging av internkontroll benyttes risiko- og sannsynlighetsvurderinger for å fastsette nivå på kontrollomfanget. Operasjonell risiko styres gjennom et eget rammeverk tilknyttet en kvalitetsmodell. I kvalitetsmodellen inngår en rekke ulike elementer:

Identifisering av risiko

Det gjennomføres årlig en risikovurdering av de vesentlige forretningsområdene/prosessene i konsernet. Resultatet av disse viser at konsernet har tilfredsstillende styring og kontroll på den operasjonelle risikoen. Risikovurderingen av forretningsområdene/prosessene gir god informasjon og oversikt over eventuelle forbedringsområder, tiltak iverksettes fortløpende innenfor de områdene der forbedringsområder identifiseres.

Avdeling Risikostyring/Compliance har ansvaret for løpende uavhengige overvåking av operasjonell risiko. Konsernet har etablert en egen database for registrering av uønskede hendelser. Operasjonelle hendelser registreres og forbedringstiltak vurderes og igangsettes der dette finnes hensiktsmessig. Generelt foretas i tillegg løpende gjennomgang av anbefalinger fra Intern revisor som grunnlag for implementering av forbedringstiltak på reviderte områder.

Årlig lederbekreftelse

Det gjennomføres en årlig lederbekreftelse hvor det rapporteres oppover i organisasjonen om kvaliteten i internkontrollen innefor den enkelte organisatoriske enhet. Bekreftelsen danner grunnlaget for forbedringstiltak på identifiserte områder. Bekreftelsen er inndelt i fire områder; a)strategi, policy og rutiner, b)lover og forskrifter, c)kompetanse, d)organisasjon.

5.5.2 Minimumskrav til ansvarlig kapital

Konsernet benytter basismetoden ved beregning av kapitalbehov for operasjonell risiko. Minimumskravet til ansvarlig kapital for operasjonell risiko fremkommer da som 15 % av gjennomsnittlig inntekt de foregående 3 år.

5.6 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og /eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Risikokategorien handler ikke primært om å ha tilstrekkelig egenkapital til å tåle tap, men mer om å ha tilstrekkelig med likvide midler til å dekke inn de forpliktelser som kommer til forfall.

5.6.1 Styring og kontroll

Styringen av likviditetsrisiko tar utgangspunkt i likviditetsstrategien. Denne setter rammer for likviditetsrisiko gjennom rammer for netto likviditetsbehov i ulike tidsintervaller, krav til langsiktig finansiering, størrelsen på likviditetsreserven og lengden på den tidsperioden konsernet skal være uavhengig av ny finansiering fra penge- og kapitalmarkedet.

Likviditetsstrategien vedtas av styret og revideres ved behov, minimum årlig. I tilknytning til likviditetsstrategien er det etablert beredskapsplan for håndtering av likviditetssituasjonen i perioder med urolige finansmarkeder. Det benyttes stresstester som analyserer konsernets likviditetsmessige sårbarhet i perioder uten tilgang på ekstern funding (se nedenfor).

5.6.2 Porteføljefinformasjon

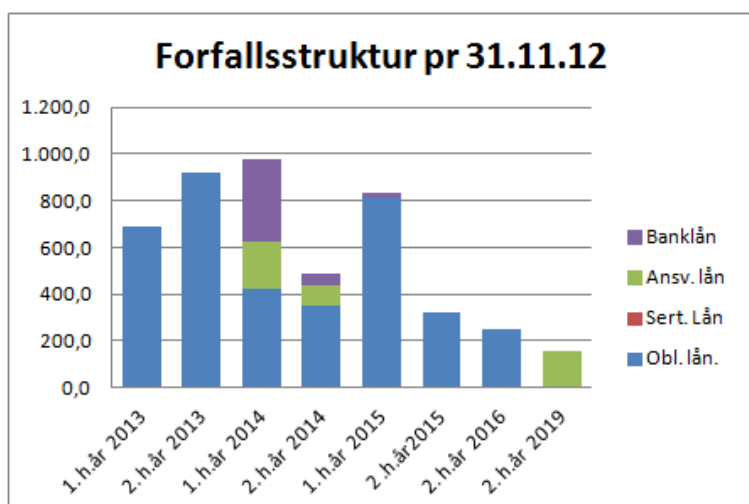
Likviditetsrisikoen reduseres gjennom spredning av innlånene på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider

Konsernet har en robust finansiering og en likviditetssituasjon som gjør at banken kan opprettholde ordinær drift i 18 måneder uten å refinansiere banken låneforfall

Konsernets gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer var pr. 31.12.12 på 3 780,1 mill kr (4 549,2 mill kr). Konsernet har i tillegg ansvarlig lån på til sammen 253,2 mill kr, og fondsobligasjoner på til sammen 196,6 mill kr. Banken har ikke emittert ny ansvarlig lånekapital i 2012

Lån fra Kredittinstitusjoner var pr 31.12.12 på 523,6 mill. kr (577,3)

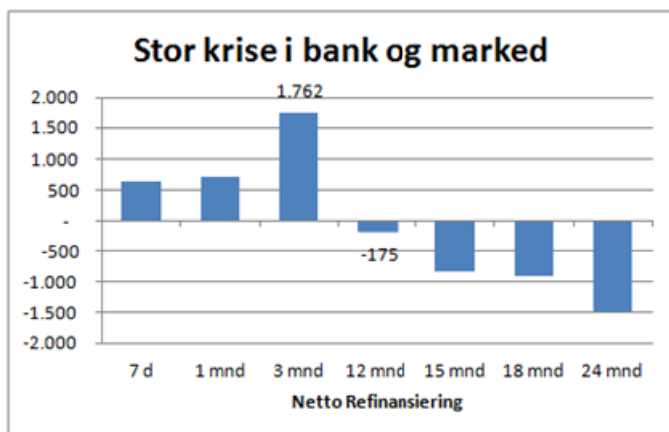
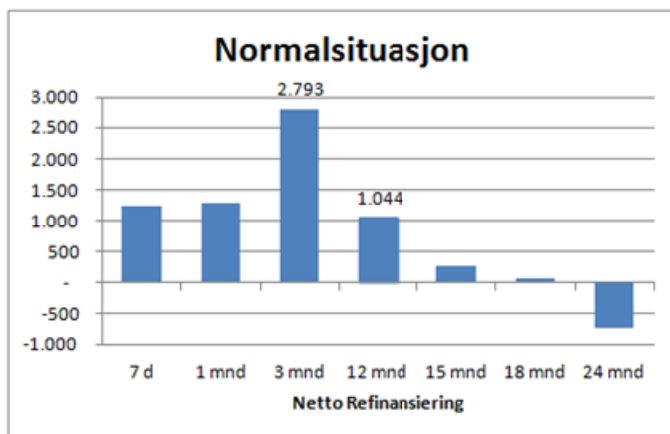
Figuren under viser finansieringskilder (eksklusive boligkreditt) og innlånsporteføljens forfallsstruktur per 31.12.12. Beløp i hele millioner

Likviditetsutvikling og stresstester

Likviditetsreserven inneholdt ved årsskiftet kontanter og låneadgang i Norges bank, udisponerte trekkrettigheter og tilrettelagte lån for salg til SpareBank1 Boligkreditt.

Bankens rammeverk for styring av likviditetsrisikoen skal gjenspeile bankens lave risikoprofil på området. Stresstesting av likviditet gjennomføres og presenteres for styret kvartalsvis. Likviditetsstrategien sier at konsernet skal overleve 12 måneder i en normalsituasjon og 3 måneder ved en stor krise i banken.

Stresstesten viser at banken vil overleve i en normalsituasjon i 18 måneder og betydelig lengre enn 3 måneder under stor krise i bank og marked. I begge stresstestene er det forutsatt at klargjorte lån for overførsel til Boligkreditt kan generere funding. Enten som ordinær overførsel til SpareBank1 Boligkreditt eller ved at SpareBank1 Østfold Akershus overfører lån til SpareBank1 Boligkreditt og kjøper OMF i SpareBank1 Boligkreditt som kan deponeres i Norges Bank. Dette tar noe tid og derfor øker likviditeten etter 1 mnd.

Overnevnte scenario legger til grunn budsjettert innskudds og utlånsvekst også ved normalsituasjon. Banken har i sine beredskapsplaner forutsatt utlånsbegrensninger ved stor krise og dette er hensyntatt i stresstestberegningen ved stor krise i bank og marked. Ut fra nåværende likviditetsbuffer ville banken da overleve i mer enn 12 måneder ved normal krise både i banken og markedet.

SpareBank 1 Østfold Akershus pr 31.12.12 overfør 27,7 % av bankens totale utlån til SpareBank 1 Boligkreditt

Likviditetsindikatorer

Bankens likviditetsstrategi sier at likviditetsindikatorverdiene i henhold til finanstilsynets definisjoner skal være over 100 prosent. Pr. 31.12.12 var likviditetsindikator 102,3% mens likviditetsindikator 2 var 109,9%. Konsernet har som mål å i 2013 å øke likviditetsindikatorene ved å øke bankens langsiktige markedsfinansiering.

5.7 Eierrisiko

I eierrisikoen inngår risikoen for tap av innskutt kapital eller nødvendig påfyll av ny kapital i strategiske eierselskaper, som følge av den risikoen som det enkelte selskap påtar seg i sin drift.

SpareBank 1-bankene driver alliansesamarbeidet gjennom det felleseide holdingselskapet SpareBank 1 Gruppen AS. SpareBank 1 Gruppen eies av Sparebanken Hedmark, SpareBank 1 SR-Bank, SpareBank 1 Nord-Norge, SpareBank 1 SMN, Samarbeidende Sparebanker AS, samt Landsorganisasjonen/fagforbund tilknyttet LO. Styring og kontroll tilknyttet investeringer i alliansesamarbeidet ivaretas i hovedsak gjennom bankens eierskap og styrepresentasjon i Samarbeidende Sparebanker AS.

Økonomisk kapitalbehov for eierrisikoen i SpareBank 1 Gruppen (eierskap via Samarbeidende Sparebanker AS), BN Bank (eierskap via Samarbeidende Sparebanker Bankinvest 1 AS) og Bank1 Oslo (eierskap via Samarbeidende Sparebanker Bankinvest 2 AS) beregnes ved simulert fall i markedsverdi og eventuelt behov for kapital som følge av emisjon.

Økonomisk kapital for eierandel i Sparebank 1 Boligkreditt AS beregnes med utgangspunkt i selskapets egen kapitalvurderingsprosess men med fradrag for kredittrisiko i overførte engasjement. Økonomisk kapital for kredittengasjementene føres i sammen med øvrig kredittrisiko. Økonomisk kapital for eierandel i SpareBank 1 Næringskreditt AS beregnes ved simulert fall i markedsverdi som følge av at muligheten til overføring av kredittengasjement ennå ikke har vært benyttet.

5.8 Forretningsrisiko

Forretningsrisikoen styres gjennom analyser av markedssituasjoner og mulige endringer i rammebetingelser. Konsernet er opptatt av å utvikle et godt diversifisert inntektsgrunnlag slik at en eventuell svikt innenfor enkelte produktgrupper eller kundesegmenter ikke skal få vesentlige konsekvenser. Konsernet har over lengre tid vist at den er etablert med visjonen "*Den lokale banken*" som gir støtte til lokale aktiviteter, har nærhet til kunden, har lokal kunnskap, og er nærværende med konkurransedyktige betingelser. Det er over tid utviklet kostnadseffektiv drift i kombinasjon med kontinuerlig kompetanseheving og utvidelse av virksomheten hva gjelder produktbredde og geografi.

Beregningen av økonomisk kapital tar utgangspunkt i uventede inntekts- og kostnadssvingninger i ulike forretnings- og eller produktsegmenter og er knyttet til konjunktursvingninger, endret kundeadfærd eller endret konkurransesituasjon. Økonomisk kapital for forretningsrisiko inngår i konsernets prosess for vurdering av økonomisk kapital etter Pilar II.

5.9 Omdømmerisiko

SpareBank 1 Østfold Akershus har organisasjonsmessig etablert en kommunikasjonsansvarlig som overordnet skal sikre at informasjon formidles internt og eksternt på en måte som støtter opp om virksomhetens verdigrunnlag, mål og visjon. Konsernets iboende omdømmerisiko blir kontinuerlig evaluert slik at eventuelle forbedringstiltak kan iverettes umiddelbart.

Økonomisk kapital for omdømmerisiko inngår p.t. ikke i konsernets prosess for vurdering av økonomisk kapital etter Pilar II.

5.10 Strategisk risiko

I strategisk risiko inngår eierskap i datterselskap. Styring og kontroll av datterselskapene, Eiendomsmegler 1 Østfold & Akershus AS, Eiendomsmegler 1 Østfold AS, Eiendomsmegler 1 Sarpsborg AS og Nekor Gårdselskap AS, som er 100 % eid av SpareBank 1 Østfold Akershus, skjer gjennom deltagelse i selskapenes styre.

Forøvrig inngår datterselskapene i konsernets kontrollrutiner gjennom revisjonsrapport utført av ekstern leverandør og selskapene er delaktige i strategiarbeidet og etterlevelsen av denne.

SpareBank 1 Østfold Akershus har en strategi- og budsjettprosess som involverer styre, ledelsen og forretningsområdene i arbeidet. Arbeidet ender ut i en konsernstrategi for de neste 5 år med tilhørende forretningsstrategier og forretningsplaner som blir gjennomgått med en årlig revisjon.

Konsernet skal bli oppfattet som den foretrukne lokale sparebank, med lokal forankring som har nærhet til kundene, korte beslutningsveier, aktiv deltagelse i lokalsamfunnet, konkurransedyktige produkter/tjenester og bygge videre på kjerneverdiene nær og dyktig.

SpareBank 1 Østfold Akershus beregner økonomisk kapital basert på eventuell risiko og kapitalbehov i datterselskap og eventuelle øvrige strategiske beslutninger som vedtas, og som medfører at risikobildet endres.

6. REGULATORISK KAPITALDEKNING (PILAR 1)

6.1 Ansvarlig Kapital og kjernekapital

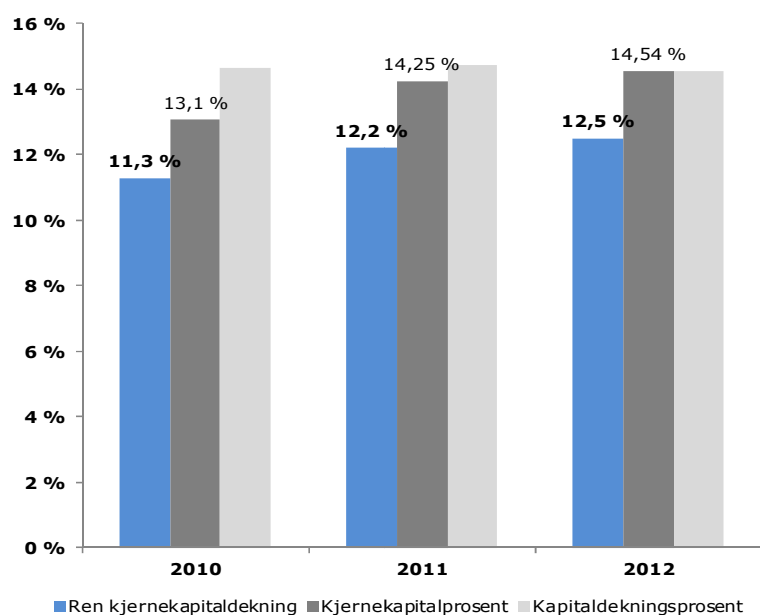
Tabellen nedenfor gir opplysninger om ansvarlig kapital, herunder kjernekapital. Ved beregning gjelder fradrag, tillegg og begrensninger i henhold til kapitalkravsforskriftens definisjoner.

Morbank			Konsern	
2011	2012	(i hele tusen kroner)	2012	2011
926 490	926 490	Egenkapitalbevis	926 490	926 490
147 575	147 575	Overkursfond	147 575	147 575
93 279	164 956	Uttevningsfond	164 956	93 279
100 382	106 502	Grunnfondskapital	106 502	100 382
9 418	39 665	Fond for urealiserte gevinster	57 413	27 089
20 155	41 378	Avsatt utbytte og gaver klassifisert som egenkapital	41 378	20 155
139	139	Annen egenkapital	75 979	88 499
1 297 439	1 426 705	Sum balanseført egenkapital	1 520 293	1 403 469
0		Merverdi aksjer etter egenkapitalmetoden	0	0
4 140	3 240	Andel av medlemsinnskudd	3 240	4 140
12 294	7 427	Urealisert verdiendring som følge av redusert/økt verdi av gjeld	7 427	12 294
- 3 472	- 3 472	Netto urealisert gevinst på eiendom	- 25 749	- 25 166
- 2 277	- 3 611	Netto urealisert gevinst aksjer tilgjengelig for salg	- 3 611	- 2 277
0	0	Andel av nullstilte uamortiserte estimatavvik	0	0
578	651	Andel avskrivning på merverdi eiendom	2 979	3 351
190 000	190 000	Fondsobligasjoner	190 000	190 000
- 21 276	- 18 484	Andre immaterielle eiendeler	- 18 484	- 21 276
- 20 155	- 41 378	Utbytte og gaver som inngår i egenkapitalen	- 41 378	- 20 155
0	0	Utsatt skattefordel	- 1 405	- 1 208
0	0	Overfinansiering pensjonsforpliktelse	0	0
- 61 618	- 104 397	Fradrag i kjernekapitalen	- 289 774	- 224 357
1 395 653	1 456 681	Sum kjernekapital	1 343 538	1 318 815
250 000	250 000	Tilleggskapital	250 000	250 000
3 203	3 795	45% av urealiserte gevinster på aksjer og eiendom	17 718	16 762
4 140	3 240	Andel av medlemsinnskudd	3 240	4 140
- 61 618	- 104 397	Fradrag i tilleggskapitalen	- 270 958	- 224 357
1 591 378	1 609 319	Sum ansvarlig kapital	1 343 538	1 365 360
		Risikoveid beregningsgrunnlag:		
8 825	5 925	Lokale og regionale myndigheter	5 925	8 825
532 725	645 488	Institusjoner	580 763	471 788
3 025 600	2 062 600	Foretak	2 098 000	3 101 388
1 199 813	834 238	Massemarked	834 238	1 199 813
3 650 663	4 956 488	Pantsikkerhet i eiendom	4 935 500	3 650 663
303 163	198 200	Forfalte engasjementer	198 200	203 188
49 263	55 175	Obligasjoner med fortrinnsrett	55 175	49 263
0	22 500	Andeler i verdipapirfond	22 500	0
175 238	232 475	Øvrige engasjementer	387 875	418 500
8 945 288	9 013 088	Sum kredittrisiko	9 118 175	9 103 425
571 363	645 638	Operasjonell risiko	721 913	647 125
0	0	Markedsrisiko	0	
- 150 513	- 236 325	Fradrag i beregningsgrunnlaget	- 601 325	- 492 563
9 366 138	9 422 400	Totalt beregningsgrunnlag	9 238 763	9 257 988
		Kapitaldekning		
14,90 %	15,46 %	Kjernekapitaldekning	14,54 %	14,25 %
12,87 %	13,44 %	Ren kjernekapitaldekning	12,49 %	12,19 %
16,99 %	17,08 %	Kapitaldekning	14,54 %	14,75 %

6.2 Kapitalkrav (konsern)

Beløp i hele tusen kroner	31.12.2012		31.12.2011	
	kr	%	kr	%
Engasjementskategorier				
Stater og sentralbanker			-	0 %
Lokale og regionale myndigheter	474	0 %	706	0 %
Offentlige foretak		0 %	-	0 %
Institusjoner	46.461	6 %	37.743	5 %
Foretak	167.840	23 %	227.450	32 %
Massemarked	66.739	9 %	95.985	13 %
Pantesikriet eiendom	394.840	53 %	292.053	40 %
Forfalte engasjement	15.856	2 %	16.255	2 %
Obligasjoner med fortrinnsrett	4.414	1 %	3.941	1 %
Andeler i verdipapirfond	1.800	0 %	-	0 %
Øvrige engasjementer	31.030	4 %	33.054	5 %
Kapitalkrav kredittrisiko	729.454	99 %	707.187	98 %
Kapitalkrav markedsrisiko	-	0 %	-	0 %
Kapitalkrav operasjonell risiko	57.753	8 %	51.770	7 %
Fradrag i kapitalkrav	-48.106	-7 %	-34.278	-5 %
Totalt kapitalkrav	739.101	100 %	724.679	100 %
Rammer knyttet til kapitaldekning				
Pilar 1- minstekrav til kapitaldekning	739.101	8 %	724.679	8 %
Faktisk kjemekapital	1.343.316	14,5 %	1.318.815	14,3 %
Faktisk ren kjemekapital	1.153.316	12,5 %	1.128.815	12,2 %
Intern nedre grense for ren kjemekapital	923.876	10 %	-	-
Intern nedre grense for kjemekapital	1.108.651	12 %	996.434	11 %

Utvikling kapitaldekning, kjernekapitaldekning og ren kjernekapitaldekning for konsernet

Konsernet vurderer kontinuerlig kapitalbehovet med bakgrunn i regulatoriske krav, intern vurdering av risikoeksponering og krav til soliditet i markedet.

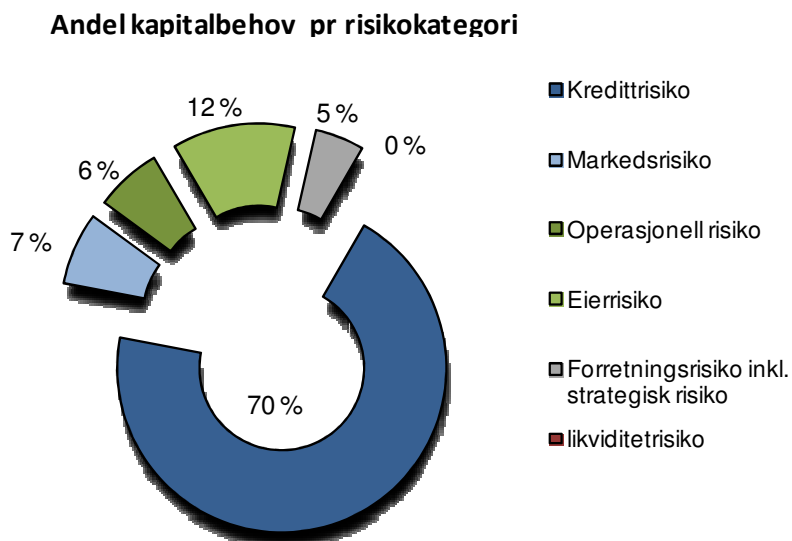
7. ØKONOMISK KAPITAL (PILAR 2)

7.1 Beregning av kapitalbehov

Risikojustert kapital beskriver hvor mye kapital konsernet mener det trenger for å dekke den faktiske risikoen konsernet har påtatt seg. Ettersom det er umulig å gardere seg mot alle mulige tap, har konsernet fastsatt at den risikojusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av mulige uventede tap i løpet av de neste 12 måneder.

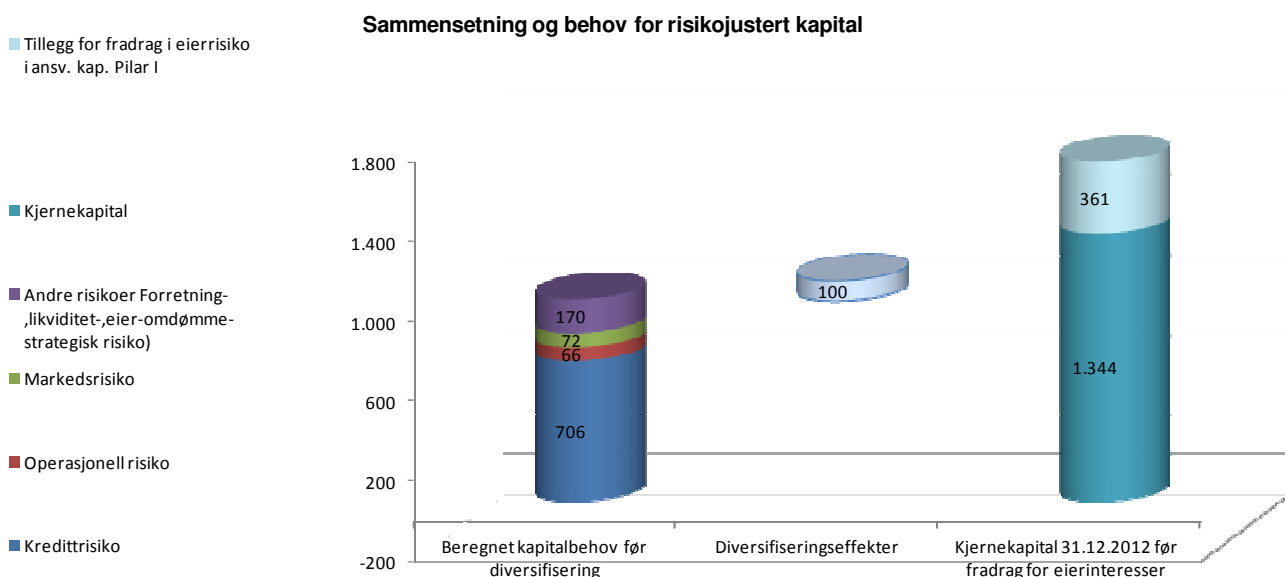
Det er lagt til grunn statistiske metoder for beregning av risikojustert kapital, men disse er for enkelte risikogrupper komplettert med mer kvalitative vurderinger og beregninger.

Diagrammet nedenfor viser fordeling av risikojustert kapital per 31.12.12

Figuren viser at den største risikokategorien er kredittrisiko som står for 70 % av det totale risikobildet. I kredittrisiko inngår foruten ordinær kredittrisiko også konsentrasjonsrisiko, konjunkturbuffer og kapitalbehov knyttet til ett års vekst. Foruten kredittrisiko er markedsrisiko 7 %, forretningsrisiko/strategisk risiko 5 % og eierrisiko knyttet til bankens eierandel i SpareBank1 Gruppen AS, Bank 1 Oslo AS, BN Bank AS, Sparebank1 Boligkreditt AS, og Sparebank1 Næringskreditt AS 12 %.

Figuren nedenfor viser sammensetningen og behovet for risikojustert kapital per 31.12.2012. I tillegg viser figuren nødvendig risikojustert kapital etter diversifiseringseffekter målt opp i mot tilgjengelig risikokapital.

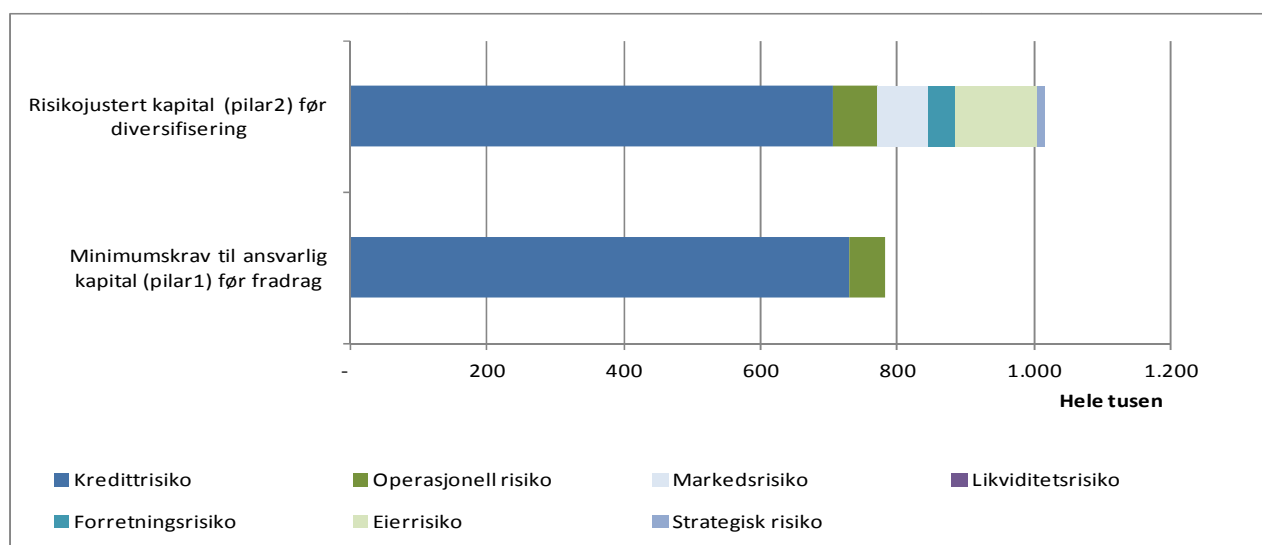

Risikojustert kapital er beregnet til Mnok 914 etter diversifiseringseffekter. Tilgjengelig kapital for konsernet inkludert tillegg for fradag i eierrisiko i ansvarlig kapital Pilar 1 er Mnok 1.704. Bufferkapitalen er dermed på Mnok 790.

7.2 Sammenligning av regulatorisk og økonomisk kapitalbehov.

I diagrammet nedenfor er det gjort en sammenligning av minimumskravet til ansvarlig kapital pilar 1 og behovet for risikojustert kapital under pilar 2l.

Regulatorisk og økonomisk kapital

Forskjellen mellom minimumskravet til ansvarlig kapital (pilar 1) på Mnok 739 og behovet for risikojustert kapital (pilar 2) på Mnok 1.014 før diversifiseringseffekter skyldes i hovedsak:

Kredittrisiko:

Under Pilar 1 beregnes kredittrisiko etter standardmetoden, mens den beregnes etter interne modeller under Pilar 2. Interne modeller er basert på PD-modell (misligholdssannsynlighet) for den enkelte motpart. Modell benyttet til beregning av pilar 2 er en mer risikosensitiv tilnærming metode enn standardmetoden. Dette medfører økt behov for økonomisk kapital ved økt kredittrisiko (høyere PD nivå) og lavere kapitalbehov hvis kredittrisikoen reduseres.

Konsentrasjonsrisiko: Ved beregning av økonomisk kapital tas hensyn til konsentrasjonsrisiko relatert til bransje, størrelse på engasjement og geografi. Dette er elementer som det ikke tas hensyn til direkte i standardmetoden.

Markedsrisiko og Likviditetsrisiko

Under pilar 1 beregnes ikke markedsrisiko, mens konsernet under pilar 2 beregner risikojustert kapital for markedsrisiko med basis i internt vedtatte rammer og ved bruk av Finanstilsynets anbefalte modeller.

Eierrisiko:

Det beregnes risikojustert kapital under pilar 2 for eierrisikoen konsernet har via direkte og indirekte eierposisjoner inn i de ulike allianseselskapene. I forbindelse med beregning av minimumskrav til ansvarlig kapital (Pilar I) kommer eierpostene (andre finansinstitusjoner) som fratrekk med 50 % i kjernekapitalen og 50 % i tilleggskapitalen. Eierrisikoen gjenspeiles dermed ikke direkte i minimumskravet til ansvarlig kapital, men kommer som en pålagt kapitaldekningsreserve i form av et fradrag til beregnet kjerne- og tilleggskapital.

Andre risikoer:

Operasjonell risiko beregnes etter samme metode for Pilar 1 og Pilar 2. For øvrige risikoer beregnes kapitalbehov kun under pilar 2.